

Ondersteuningsplan SWV 2014/2015 - 2016/2017

Samenwerkingsverband VO
Amsterdam - Diemen

versie juni 2015

De geelgemarkeerde passages zijn bij de update in juni 2015 toegevoegd.

Algemene gegevens

Naam en nummer: VO 2708, Amsterdam en Diemen

Regio-omschrijving: Amsterdam en Diemen

Rechtspersoon: Vereniging Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Amsterdam

Directeur: Dhr. F. Otto

Telefoon: 020 811 9920

Postadres: Postbus 37600, 1030 BA Amsterdam

E-mailadres: f.otto@swvadam.nl

Website: www.swvadam.nl

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Visie van het samenwerkingsverband	3
2. Organisatie van het samenwerkingsverband	7
3. De regio in beeld	11
4. Basisondersteuning	15
5. Extra ondersteuning	18
6. Toewijzing en toelating	24
7. Onderwijs en jeugdzorg	31
8. Toewijzing van middelen	34
9. Nieuwe positie Lwoo en Pro	39
10. Kwaliteitszorg in het samenwerkingsverband	40
11. Samenwerken met ouders	42
12. Communicatie	43
Gebruikte afkortingen	44

Inleiding

Elk samenwerkingsverband moet in een regionaal ondersteuningsplan aangeven hoe het vanaf augustus 2014 passend onderwijs voor elk kind wil realiseren. Het samenwerkingsverband zal het ondersteuningsplan uiterlijk 1 mei 2014 naar de inspectie dienen op te sturen. Het ondersteuningsplan kan voor vier jaar gelden, maar mag ook een kortere periode beslaan.

Het Amsterdamse samenwerkingsverband maakt gebruik van de mogelijkheid om eerst een algemeen ondersteuningsplan vast te stellen voor een eerste periode van vier schooljaren: 2014-2015 en 2017-2018. Na een periode van twee jaar zijn beleidswijzigingen mogelijk en moeten de middelen anders ingezet kunnen worden. In dit algemene plan worden de hoofdlijnen beschreven voor de inrichting van het passend onderwijs in het Amsterdamse VO en VSO. Een van de centrale keuzes is om het netwerk van voorzieningen voor extra ondersteuning dat in voorgaande jaren is opgebouwd te bestendigen en waar nodig te verbeteren. Scholen ontvangen niet langer een leerlinggebonden budget, maar een schoolbudget voor de inrichting van extra ondersteuning aan hun leerlingen. Over twee jaar zullen deze keuzes worden geëvalueerd en eventueel aangepast.

Voor vaststelling en eventuele wijzigingen van het ondersteuningsplan is de voorafgaande instemming van de ondersteuningsplanraad (OPR) nodig. Door eerst een plan op hoofdlijnen vast te stellen en over twee jaar te evalueren ontstaat er ruimte om de OPR meer te betrekken bij de uitwerking van het ondersteuningsplan.

Het is de bedoeling dat in december 2013 de Amsterdamse VO- en VSO-besturen het voorliggende concept Ondersteuningsplan VO Amsterdam 2014-2017 zullen vaststellen, opdat het samenwerkingsverband het plan in januari 2014 kan voorleggen aan de Ondersteuningsplanraad (OPR), aan de Ketenpartners in de zorg, het samenwerkingsverband PO Amsterdam en aan de gemeente Amsterdam voor afstemming op de gemeentelijke plannen voor de zorg.

Ouders, leerlingen en docenten hebben via de Ondersteuningsplanraad OPR instemmingsrecht op het beleid en de verdeling van het budget van het samenwerkingsverband. Het eerste ondersteuningsplan dient uiterlijk op 1 februari 2014 door het samenwerkingsverband aan de OPR ter instemming voorgelegd. De OPR spreekt zich voor 1 maart uit over dit voorstel. Mocht de OPR haar instemming onthouden aan het besluit van het samenwerkingsverband over het eerste ondersteuningsplan, dan zal het samenwerkingsverband het voorstel binnen twee weken dienen voor te leggen aan de landelijke geschillencommissie.

Het samenwerkingsverband zal met de gemeente op overeenstemming gericht overleg (OOGO) voeren over het regionaal onderwijsondersteuningsplan. Zowel schoolbesturen als gemeente hebben belang bij een goede afstemming van onderwijs en jeugdzorg. Partijen maken ten minste afspraken over de aansluiting van de zorg in en om de school, zoals de vroegsignalering, ondersteuning aan kind, gezin en school, de relatie met het Centrum voor Jeugd en Gezin met de zorg- en ondersteuningsstructuur in en om de school, de inzet van jeugdzorg op de scholen, en de integrale toewijzing van ondersteuning, gespecialiseerde jeugdzorg en onderwijsondersteuning.

Hier dient nog eens benadrukt dat het voorliggende ondersteuningsplan de kaders en doelstellingen voor passend onderwijs als focus heeft. Het is een meerjarenplan voor de periode 2014 – 2017 waarin de 'strategie' voor de realisatie van passend onderwijs wordt beschreven. De hoofdlijnen worden aangegeven voor:

- de basisondersteuning die alle Amsterdamse VO- en VSO-scholen vanaf augustus 2014 zullen gaan bieden;
- de wijze waarop gezorgd wordt voor een dekkend aanbod van extra ondersteuning in het VSO, bovenschoolse voorzieningen, en de Tussenvoorzieningen en Special Classes in het regulier onderwijs;
- de toewijzing en toelating tot extra ondersteuning in het VSO en de bovenschoolse voorzieningen;
- de wijze waarop het samenwerkingsverband de haar toegewezen middelen voor lichte en zware ondersteuning wil gaan besteden. De meerjarenbegroting beperkt zich vooralsnog tot de besteding van de OCW-middelen.

In aanvulling op (en ter uitwerking van) dit meerjarenplan zal het samenwerkingsverband in het voorjaar van 2014 een jaarplan 2014/15 opstellen en tijdig ter besluitvorming voorleggen. In dit jaarplan zullen diverse onderdelen verder worden uitgewerkt.

Op het moment van verschijnen van het eerste Regionale Ondersteuningsplan zijn een aantal onderdelen nog niet volledig uitgewerkt. Onderdelen die nog verdere uitwerking behoeven zijn onder andere:

- de evaluatie en borging van de kwaliteit van de basis- en extra ondersteuning,
- de regeling van de toelating tot het VSO en de voorzieningen voor extra ondersteuning
- het beleid en de regeling voor de overstap van VSO naar regulier VO
- de overeenkomst over de opvang van de personele gevolgen van passend onderwijs voor de medewerkers van AB-diensten en regionale expertisecentra (tripartiet akkoord)
- de AWBZ-regeling
- inrichting van de bezwaarcommissie
- de monitoring van de rechtmatige en doelmatige besteding van de gelden.

Het samenwerkingsverband zal in de komende jaren kunnen werken met een begroting waarin naast OCW-baten voor passend onderwijs ook baten van de gemeente en andere subsidies voorkomen. Die baten en de activiteiten die daarmee bekostigd worden zijn in voorliggend plan nog goeddeels buiten beschouwing gelaten, maar zullen zeker weer aan de orde komen in de jaarplannen voor 2014/15 en daarna. Vanaf 2014/15 zal het samenwerkingsverband een systematiek aanhouden van jaarlijkse plannen, jaarverslagen en evaluaties. In 2015/16 is het moment aangebroken om de hier beschreven strategie en de meerjarenbegroting, met inbreng van alle betrokken partijen, terdege te evalueren en eventueel bij te stellen.

1. Visie van het samenwerkingsverband

Doelen passend onderwijs

De doelstellingen van de samenwerkingsverbanden in het voortgezet onderwijs worden in het nieuwe wettelijk kader als volgt omschreven:

1. alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, krijgen passend onderwijs;
2. er is een samenhangend geheel van voorzieningen in de regio voor extra ondersteuning binnen en tussen de scholen;
3. alle leerlingen maken een ononderbroken ontwikkelingsproces door.

Passend onderwijs gaat over alle kinderen en jongeren in de leeftijd tot 23 jaar en heeft betrekking op alle reguliere en specifieke onderwijsvoorzieningen die kunnen bijdragen aan een succesvolle schoolloopbaan.

Kernelementen van de nieuwe wet zijn de zorgplicht en de niet vrijblijvende samenwerking tussen schoolbesturen.

Zorgplicht

De zorgplicht ligt bij de besturen van de school en is van toepassing op leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en die niet zonder meer het onderwijs kunnen doorlopen. De extra ondersteuning kan geboden worden in de klas, op een andere school voor regulier, dan wel speciaal onderwijs, of een bovenschoolse voorziening.

Kan **de school zelf** geen passende onderwijsplek bieden aan een leerling die extra ondersteuning nodig heeft? Dan moet de school ervoor zorgen dat de leerling op een andere school kan worden geplaatst. Is het niet haalbaar om de leerling binnen het regulier onderwijs te plaatsen, dan kan de leerling, voor kortere of langere tijd, een plaats worden geboden in voorzieningen voor extra ondersteuning: bovenschoolse voorzieningen en het VSO.

Schoolondersteuningsprofiel

Scholen moeten zelf een schoolondersteuningsprofiel opstellen en bekendmaken. Het samenwerkingsverband spreekt af welke ondersteuning door elke school geboden kan worden, de zogenaamde basisondersteuning. De scholen beschrijven in het schoolondersteuningsprofiel hoe zij vormgeven aan de basisondersteuning en de extra ondersteuning voor hun leerlingen.

Extra ondersteuning

De landelijke systematiek voor het indiceren van leerlingen wordt afgeschaft. Het samenwerkingsverband zal zelf moeten bepalen op welke wijze wordt vastgesteld of leerlingen in aanmerking komen voor extra ondersteuning. Daarbij kan de aandacht meer dan voorheen uitgaan naar wat de leerling daadwerkelijk nodig heeft om onderwijs te kunnen volgen.

Samenwerking

Alle scholen binnen een samenwerkingsverband, regulier en speciaal, zullen met elkaar moeten samenwerken om de zorgplicht waar te kunnen maken. De scholen dienen samen een dekkend aanbod van onderwijsondersteuning in de regio te bieden. En wel zodanig dat alle leerlingen – al dan niet met extra ondersteuning - een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken.

Financiële kaders

Het samenwerkingsverband passend onderwijs is vanaf augustus 2014 verantwoordelijk voor de toekenning en bekostiging van lichte en zware ondersteuning aan kinderen met een (extra)

onderwijsbehoefte. Het samenwerkingsverband beschikt over een eigen gelimiteerd budget voor extra ondersteuning.

Tripartite overeenkomst opvang personele gevolgen

Met de invoering van passend onderwijs zal de leerlinggebonden financiering (LGF) komen te vervallen en verschuiven de geldstromen. Het totaal van de schooldelen zal in 2014/15 onderdeel worden van het SWV-budget voor de zware ondersteuning. Vanaf het schooljaar 2015/16 zal ook het AB-deel worden opgenomen in het SWV-budget.

Deze veranderingen kunnen grote gevolgen hebben voor de werkgelegenheid van de medewerkers van de diensten voor Ambulante Begeleiding (REC3 en -4) en van de regionale expertisecentra. Het ministerie van OCW, de vakcentrales en de sectorraden hebben een Tripartite Overeenkomst opgesteld over de opvang van de personele gevolgen. Afgesproken is dat de schoolbesturen in het SWV, VO en VSO, de gezamenlijke verantwoordelijkheid krijgen om verlies van expertise en werkgelegenheid zo veel mogelijk te voorkomen. De besturen moeten in het ondersteuningsplan vastleggen hoe ze dit gaan realiseren.

Lwoo en Pro

In het schooljaar 2015/16 zullen ook het leerwegondersteunend onderwijs (Lwoo) en het praktijkonderwijs (Pro) worden ondergebracht in passend onderwijs. In dat schooljaar wordt de landelijke indicatie van Lwoo en Pro opgeheven. De regionale verwijzingscommissies (RVC's) zullen ophouden te bestaan. De samenwerkingsverbanden zullen de verwijzing naar Lwoo en Pro zelf ter hand moeten nemen.

OCW verwacht dat door het onderbrengen van Lwoo en Pro in passend onderwijs het voor de samenwerkingsverbanden mogelijk wordt om de ondersteuning aan leerlingen integraal te verzorgen en doelmatiger te organiseren. Ook kan zo beter een verbinding gelegd worden met gemeenten en werkgevers in de arbeidsmarktregio om de overgang van school naar werk te verbeteren.

Onderscheid tussen basis- en ondersteuningsbekostiging

Bij de bekostiging van het Lwoo en Pro wordt onderscheid gemaakt tussen basisbekostiging en ondersteuningsbekostiging. Scholen die Lwoo en Pro aanbieden, krijgen de basisbekostiging na 2015/16 net zoals voor reguliere leerlingen rechtstreeks uitbetaald. Het aanvullend budget voor ondersteuning komt beschikbaar als het SWV de leerling voor Lwoo of Pro indiceert. Het totale bedrag dat een school ontvangt voor een geïndiceerde leerling blijft gelijk.

Budgetten gemaximeerd

De budgetten die aan de samenwerkingsverbanden ter beschikking worden gesteld voor Lwoo- en Pro-leerlingen worden met ingang van schooljaar 2015/16 gemaximeerd, net als in de rest van passend onderwijs. Het maximale bedrag voor Lwoo en Pro per samenwerkingsverband is gebaseerd op de leerlingentelling van 1 oktober 2012.

Omdat de verwijzingspercentages Lwoo en Pro per samenwerkingsverband uiteenlopen, krijgen de samenwerkingsverbanden op dit moment verschillende budgetten. Die verschillen zullen ook na 2015/16 voorlopig blijven bestaan. Er zal (voorlopig) geen landelijke verevening worden toegepast op de budgetten voor Lwoo- en Pro.

Transitie jeugdzorg

Met de decentralisatie van de jeugdzorg krijgen gemeenten de taak een samenhangende zorgstructuur te realiseren die goed aansluit op de voorzieningen waar kinderen, jongeren en ouders gebruik van maken. Daartoe behoort in elk geval het onderwijs. In de komende jaren

dienen de Transitie Jeugdzorg en passend onderwijs in goede samenhang verder vorm gegeven te worden. De gemeente Amsterdam heeft de hoofdlijnen voor het nieuwe Amsterdamse jeugdstelsel uitgewerkt in het Koersbesluit (maart 2013). In de kern draait het bij het passend onderwijs en de Transitie Jeugdzorg om de volgende drie doelstellingen:

- Naadloze aansluiting tussen de ondersteuning in de scholen op de zorg rondom scholen.
- Leerling en ouders ervaren geen hobbels bij overgang van schoolinterne en schoolexterne ondersteuning.
- Docenten, zorgcoördinatoren, leerlingen en ouders ervaren praktische en nabije steun dicht bij het werk /de school.

Eigen keuzes

Het samenwerkingsverband passend onderwijs krijgt met de invoering van passend onderwijs belangrijke taken en verantwoordelijkheden. Bij de invulling daarvan kan zij, binnen de kaders van de wet, eigen keuzes maken. In dit Ondersteuningsplan SWV Amsterdam VO 2014/15 – 2017/18 zet het SWV uiteen welke keuzes zij heeft gemaakt ten aanzien van:

- De organisatie van het samenwerkingsverband en de wijze waarop alle betrokkenen met elkaar het beleid vormgeven, evalueren en bijstellen (H2).
- De wijze waarop de scholen, regulier en speciaal, samen passend onderwijs realiseren voor leerlingen met een ondersteuningsvraag (H4 en H5).
- De procedure bij de toelating van leerlingen tot het speciaal onderwijs en de bovenschoolse voorzieningen (H6).
- De procedure die het SWV wil aanhouden bij de verdeling, besteding en toewijzing van ondersteuningsmiddelen aan de scholen en de bovenschoolse voorzieningen (H8).
- De wijze waarop het onderwijs wil gaan samenwerken met jeugdzorg (H9).
- De te bereiken resultaten van het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning behoeven (kwalitatief en kwantitatief) en de daarmee samenhangende bekostiging.
- De manier waarop ouders worden geïnformeerd over de wijze waarop de ondersteuning voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte in het samenwerkingsverband is ingericht (H11).

Visie

Die keuzes komen voort uit een breed gedragen visie binnen het VO en VSO in Amsterdam: Amsterdam wil zoveel mogelijk jongeren onderwijs laten volgen op een reguliere school. Het deelnamepercentage aan het VSO is in Amsterdam relatief laag. Die situatie willen de besturen in de komende jaren handhaven. Tegelijkertijd zal in de komende jaren worden gezocht naar nieuwe vormen van samenwerking tussen VO en VSO, onder andere bij het vormgeven van korte trajecten, gericht op terugkeer naar het regulier onderwijs.

Alle scholen bieden basisondersteuning. Voor de werkwijze en de kwaliteit van de basisondersteuning is een Amsterdamse Standaard vastgesteld. Elke Amsterdamse school, VO of VSO, zal bij de start van passend onderwijs hun leerlingen en ouders de basisondersteuning kunnen bieden die ten minste aan deze Amsterdamse Standaard voldoet. Die standaard hebben de scholen afgesproken op basis van wet- en regelgeving, maar ook op basis van gedeelde ambities.

Voor leerlingen voor wie de basisondersteuning niet voldoende is zal elke school extra ondersteuning bieden. Scholen gaan daarbij uit van de eigen expertise en maken gebruik van de expertise en het ondersteuningsaanbod van partners in de zorg die in en om de school aanwezig zijn.

Als de ondersteuning op de reguliere school ontoereikend is, kunnen de scholen gebruik maken van extra ondersteuning op specifieke VO-scholen, bovenschoolse voorzieningen of scholen voor VSO. Elke jongere kan rekenen op een passende onderwijsplek, zo nodig wordt maatwerk geboden.

Alle scholen, VO en VSO, hanteren hoge verwachtingen over het onderwijsperspectief van de jongere. Scholen betrekken ouders actief bij het bepalen van de (extra) ondersteuningsbehoefte van de leerling, de te bieden ondersteuning en de best passende onderwijsplaats.

Het SWV streeft naar versterking van de preventieve aanpak in het reguliere onderwijs. Docenten dienen vaardiger en deskundiger te worden in het omgaan met verschillende soorten leerlingen in de klas. Hierdoor kunnen meer leerlingen extra ondersteuning in de klas krijgen, in plaats van daarbuiten.

Scholen zullen bij het verlenen van extra ondersteuning, vaak in samenwerking met jeugdzorg en andere ketenpartners, op een geïntegreerde, handelings- en opbrengstgerichte wijze te werk gaan. Een goede kwaliteit van het onderwijs en een hechte samenwerking met jeugdzorg is cruciaal. Het Amsterdamse SWV streeft in de samenwerking met de gemeente naar de ontwikkeling van een systematiek voor integrale ondersteuningstoewijzing.

Het samenwerkingsverband:

- biedt scholen ondersteuning bij het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en de ondersteuning;
- draagt zorg voor de instandhouding van een netwerk van voorzieningen voor extra ondersteuning
- staat borg voor soepele overstappen tussen regulier onderwijs, speciaal onderwijs en het onderwijs op de bovenschoolse voorzieningen.

Het SWV voert overleg met PO en mbo over de informatie-uitwisseling bij de overgang PO - VO en VO - mbo.

Het samenwerkingsverband zet zich actief in om met de gemeente tot afstemming te komen over een effectieve en efficiënte samenwerking tussen onderwijs en de (jeugd)zorg.

2. Organisatie van het samenwerkingsverband

Participerende besturen en scholen

Bij het samenwerkingsverband zijn de besturen aangesloten van alle VO-en VSO-scholen met vestigingsplaats Amsterdam.

Het gaat om 67 VO-scholen en 14 VSO-scholen. Zie **bijlage 1** voor een overzicht van alle scholen en besturen van samenwerkingsverband VO 2708.

Vereniging

De besturen van alle VO- en VSO-scholen gaan samenwerken bij de vormgeving van passend onderwijs. De besturen kiezen voor een vereniging als bestuursvorm van het nieuwe samenwerkingsverband en hebben op 30 september 2013 ingestemd met de akte van oprichting.

Voor de verhouding tussen ledenvergadering, bestuur en directie zullen nog een bestuursreglement en een directiestatuut worden vastgesteld.

De vereniging kent als organen de algemene ledenvergadering en het verenigingsbestuur.

De algemene ledenvergadering heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en de gang van zaken binnen de vereniging. De algemene vergadering kan het bestuur gevraagd en ongevraagd adviseren.

Bestuur

Het verenigingsbestuur bestaat uit ten minste vijf natuurlijke personen, die door de algemene ledenvergadering worden benoemd. Het bestuur is zodanig samengesteld dat sprake is van een evenwichtige afvaardiging van de leden, waarbij geldt dat in ieder geval het speciaal onderwijs wordt vertegenwoordigd in het bestuur, evenals de twee grootste VO-besturen.

Het bestuur is belast met de realisatie van de doelstelling van de vereniging, de strategie en het beleid met de daaruit voortvloeiende resultatenontwikkeling van de vereniging, daaronder begrepen het voldoen aan de uitvoering van de wettelijke taken als omschreven in artikel 17a lid 2 van de Wet op het voortgezet onderwijs. Het bestuur stelt ten minste één maal in de vier jaar een ondersteuningsplan op. De voorbereiding van het ondersteuningsplan gebeurt in overleg met de leden en de deelnemers.

Het ondersteuningsplan wordt pas door het bestuur vastgesteld nadat de algemene vergadering het plan heeft goedgekeurd. Het bestuur kan in aanvulling op het ondersteuningsplan een meerjarenbeleidsplan met een meerjarenbegroting opstellen. In ieder geval stelt het bestuur jaarlijks voorafgaand aan het boekjaar een jaarplan en een begroting op voor het volgende boekjaar. Het bestuur vergadert met regelmatige tussenpozen, ten minste vier maal per jaar en verder zo vaak als de voorzitter of de meerderheid van de bestuursleden nodig acht. De directeur woont de vergaderingen van het verenigingsbestuur bij en heeft een adviserende stem.

Ondersteuningsplanraad (OPR)

De OPR heeft een instemmingsrecht met betrekking tot de vaststelling of wijziging van het door het SWV vast te stellen ondersteuningsplan (artikel 14a Wms). Mocht de OPR geen instemming verlenen of niet tijdig reageren op het voorgenomen besluit tot vaststelling of

wijziging van het ondersteuningsplan, dan dient het SWV het voorgenomen besluit voor te leggen aan de landelijke geschillencommissie Wms.

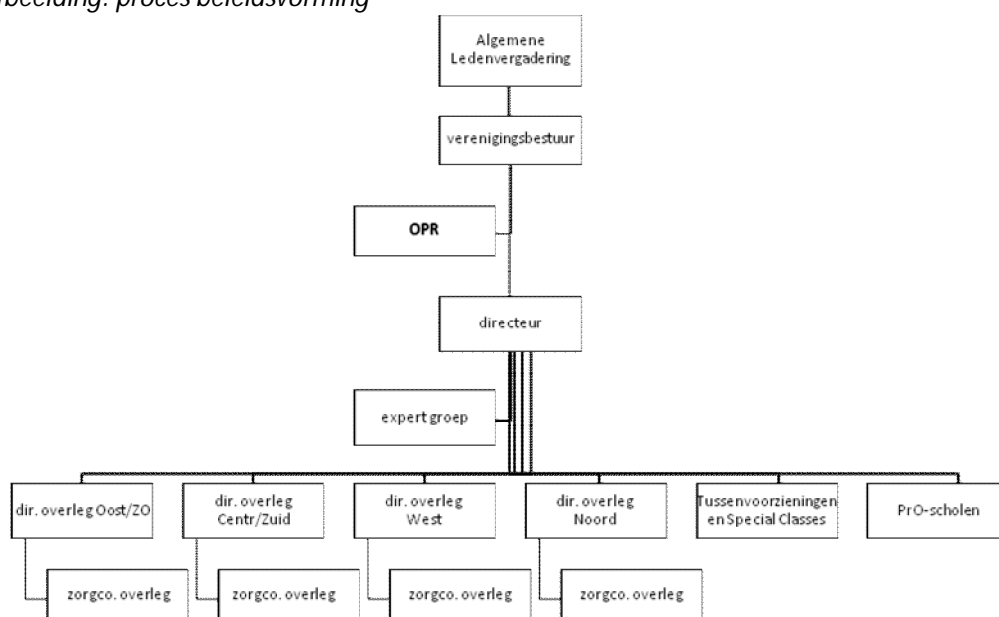
Het voorliggende ondersteuningsplan heeft een looptijd van vier schooljaren: van 2014/15 tot en met 2017/18. Het voorstel is om het plan tussentijds te evalueren en wel halverwege 2015/16. Met als doel om voor de tweede helft van die 4-jaarsperiode het plan bij te stellen en opnieuw vast te stellen.

Dit betekent niet dat de OPR maar twee keer in de vier jaar bijeen hoeft te komen. Ook in de tussentijdse periode heeft de OPR een belangrijke rol. Het is aan de OPR om met een kritische blik naar het ondersteuningsplan te blijven kijken.

Management

Het bestuur benoemt een directeur die leiding geeft aan de dagelijkse gang van zaken binnen het samenwerkingsverband en die belast is met de voorbereiding en uitvoering van het beleid en de activiteiten van het samenwerkingsverband. De directeur is bevoegd alle daarvoor noodzakelijke handelingen te verrichten. De directeur geeft leiding aan het personeel dat verbonden is aan het samenwerkingsverband (zie OSL) en is verantwoordelijk voor het op elkaar afstemmen van het ondersteuningsbeleid.

Afbeelding: proces beleidsvorming

De directeur ondersteunt de besluitvorming door het identificeren van issues voor beleidsvorming en door het gevraagd en ongevraagd aanreiken van adviezen, voorstellen en concept-beleidsplannen. De directeur zal daarbij altijd de expertgroep van het samenwerkingsverband consulteren.

De expertgroep bestaat uit directies van de VO- en VSO-scholen en ondersteunt het proces van beleidsvorming door het identificeren van issues, door evaluatie van beleid en door het gevraagd en ongevraagd aanreiken van adviezen, voorstellen en conceptbeleidsplannen. De expertgroep ziet erop toe dat de directies van aangesloten scholen voldoende geconsulteerd worden. Bij de onderbouwing van beleidsvoorstellen kan de expertgroep onderzoek- of adviesopdrachten verstrekken aan een of meer werkgroepen, bestaande uit ter zake deskundige personen en/of organisaties. De directeur is voorzitter van de expertgroep.

Overleg in het samenwerkingsverband

De directies en zorgcoördinatoren van de Amsterdamse VO- en VSO-scholen zijn georganiseerd in regionale overleggen. Amsterdam kent vier regio's: Oost/Zuidoost, West, Zuid/Centrum en Noord. De directeur van het samenwerkingsverband heeft regelmatig overleg met de directies in de regio's en met de voorzitters van het zorgcoördinatorenoverleg in de regio's.

De directeur voert daarnaast regelmatig overleg met de directies van de specifieke groepen scholen, zoals **de Tussenvoorzieningen** en de scholen voor praktijkonderwijs.

Op overeenstemming gericht overleg

Het samenwerkingsverband en de gemeente Amsterdam voeren op overeenstemming gericht overleg (OOGO) over zowel het ondersteuningsplan van de samenwerkende schoolbesturen als de plannen van de gemeenten voor de jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en arbeidstoeleiding. Andere thema's voor het OOGO tussen gemeenten en samenwerkingsverband zijn de leerplicht, het leerlingenvervoer, de onderwijshuisvesting **en de AWBZ-regeling**.

De SWV-directeur neemt, ten behoeve van de afstemming met ketenpartners en de gemeente, deel aan diverse organen voor overleg en afstemming. O.a.:

- Bestuurlijk Overleg Speciaal Onderwijs Amsterdam (OSO) met DMO, PO, VO, SO en VSO
- Stuurgroep Zorg op Maat, een overleg van het samenwerkingsverband met Altra, Bascule, BJAA, DMO, GGD, Leerplicht/ RMC, Spirit.
- De uitvoeringsgroep 'Aanval op de uitval', onderdeel van het beleidsprogramma VSV, waaraan deelgenomen wordt door DMO, RMC, DWI, VO en Mbo.

Samenwerking REC1 en REC2

Het SWV wenst te komen tot een structureel, periodiek overleg met de Cluster 1 en Cluster 2 instellingen. Het SWV wenst met deze cluster1 en -2 instellingen afspraken te maken voor de periode vóór en na augustus 2014.

- Welke ondersteuning (advies, consult, expertise overdracht), advisering kunnen de VO-scholen ontvangen van de cluster1 en 2-instellingen?
- Kan het SWV de clusters ondersteunen bij het bieden van voorlichting aan VO-scholen, ouders en leerlingen en bij het bereikbaar maken van de ondersteuning vanuit cluster1 en -2?
- Kan aan de begeleiders uit Cluster 1 en 2 een zinvolle plaats geboden worden in ZorgAdviesTeam (ZAT) of zorg-coördinatoren overleg?

Het OnderwijsSchakelLoket (OSL)

De **SWV-directeur** geeft leiding aan het OSL, een bovenschools loket ten behoeve van het VO/VSO in Amsterdam. **Om het SWV beleid te realiseren vervult het OSL verschillende belangrijke ondersteunende en uitvoerende taken.**

Het OSL spant zich in om in samenwerking met de ketenpartners ervoor te zorgen dat leerlingen die dreigen uit te vallen toch op de juiste plaats in het onderwijs terecht komen. Het belangrijkste doel van het OSL is er voor te zorgen dat leerlingen hun schoolloopbaan op een passende wijze kunnen voortzetten en te voorkomen dat leerlingen voortijdig het onderwijs verlaten of langdurig thuis komen te zitten.

De OSL-consulenten:

- adviseren scholen, ketenpartners en ouders die vragen hebben over ontwikkelingsperspectieven en passende vervolgtrajecten voor leerlingen met een

extra onderwijs- en ondersteuningsbehoefte die de grens van de school lijkt te overstijgen;

- bemiddelen bij moeilijk plaatsbare leerlingen en bij leerlingen voor wie de school niet langer de benodigde begeleiding kan bieden;
- bemiddelen bij leerplichtige leerlingen die niet op een school staan ingeschreven;
- leveren een belangrijke bijdrage, in samenwerking met Bureau Leerplichtplus, aan het verminderen van het aantal niet schoolgaande jongeren (thuiszitters, absoluut verzuimers). Het OSL kan tevens aanmelden bij het Doorbraakoverleg.
- beoordelen of aanvragen voor een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor het VSO ontvankelijk zijn voordat overdracht naar de TAC plaatsvindt;
- faciliteren en controleren de aanmelding en plaatsing van leerlingen in bovenschoolse voorzieningen, zowel procedureel als op inhoud;
- behandelen de overstap vanuit de bovenschoolse voorzieningen, S2C, JJI's en GJI's naar regulier voortgezet onderwijs;
- behandelen aanvragen van scholen voor extra middelen (bijvoorbeeld op basis van AWBZ-compensatiemaatregel);
- kunnen ondersteuning vanuit het Bascule VO-team en Ambulante Begeleiding inzetten;
- signaleren knelpunten en adviseren de directie van het SWV.

Zie bijlage 2: AWBZ-compensatieregeling

Zie ook bijlage 3: Personeel SWV

3. De regio in beeld

In dit hoofdstuk een korte schets van enkele ontwikkelingen in het Amsterdams VO en VSO. De gegevens zijn ontleend aan bronnen als DUO, CBS, de website Passend Onderwijs en het SWV. Meer informatie is opgenomen in het Tabellenboek SWV Amsterdam 2012/13.

Het SWV zal in komende jaren gegevens over deelname aan VO en VSO **jaarlijks blijven monitoren**. Het zal daarvoor een specifiek plan opstellen en nauw samenwerken met de gemeente die het initiatief heeft genomen tot het opstellen van een jeugdloopbaan-monitor Amsterdam.

Meer havo/vwo, minder vmbo

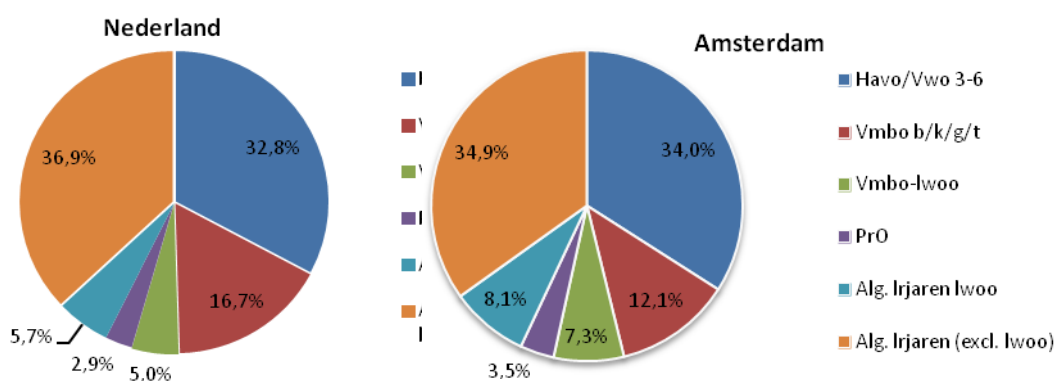
Het Amsterdams VO heeft (aldus CBS) na 2007/08 een sterke groei doorgemaakt. Het leerlingenaantal is met bijna 11% gegroeid van 34.464 in 2007/08 naar 38.110 in 2012/13 ¹.

De groei heeft zich vooral voorgedaan in havo en vwo; plus 22% respectievelijk 23%. Het vwo-aandeel in het Amsterdams VO (20,5%) is daarmee hoger dan het NL-gemiddelde (17%). Ook het totaal van havo en vwo is in Amsterdam (34,0%) iets hoger dan in de rest van Nederland (32,8%).

In het Amsterdams vmbo (inclusief Lwoo) is het leerlingenaantal na 2007/08 gedaald met 6%. Het aandeel van het vmbo in het totaal van het Amsterdams VO is nu ruim 19%. Dat is lager dan NL-gemiddeld (21,7%).

De daling van het leerlingenaantal geldt niet voor het hele vmbo! In het vmbo-t is het leerlingenaantal gestegen met ruim 15%. Vmbo-b en vmbo-k zijn daarentegen sterk gedaald met 21% respectievelijk 27%.

In Amsterdam is het aandeel vmbo-b en vmbo-k daardoor gedaald naar 10,5% in 2012/13. Dat laatste percentage is nagenoeg gelijk aan het NL-gemiddelde van 10,4%.

Lwoo en Pro

Het aantal Lwoo'ers in het Amsterdams VO is na 2007/08 aanvankelijk gedaald van ruim 5.600 naar ruim 5.000 in 2009/10. Daarna is het aantal Lwoo'ers evenwel weer snel gegroeid naar 5.880 in 2012/13.

¹ CBS: Voor 2012/13 zijn het voorlopige cijfers

Het Amsterdams Lwoo-% is gedaald tot 15,4%, maar blijft aanmerkelijk hoger dan het NL-gemiddelde. Dat is in diezelfde periode nauwelijks veranderd, circa 10,7%.

Het Pro-percentage in het Amsterdamse VO is gedaald van 4,4% naar 3,5% in 2012/13. Daarmee blijft het niettemin boven het vrij stabiele NL-gemiddelde van 2,9%.

In Amsterdam woonachtige leerlingen

Het aantal in Amsterdam woonachtige VO-leerlingen is gestegen van 31.743 in 2007/08 naar ruim 34.000 in 2012/13. Een toename met 7%.

Op een totaal van 38.110 leerlingen in het Amsterdams VO nemen de Amsterdamse leerlingen 90,2% van alle plaatsen in. Anders gezegd: 10% van de leerlingen in het Amsterdamse VO komt uit andere woonplaatsen!

De ontwikkelingen na 2007/08 in het Amsterdams VO naar woongemeente zijn min of meer gelijk aan die van Amsterdam als schoolgemeente:

- Absolute en relatieve groei van het havo en vwo
- Absolute en relatieve daling van het vmbo
- Binnen het vmbo evenwel een stijging van het vmbo-t en een daling van het vmbo-b en -k
- Na enkele jaren van dalende aantallen is het aantal Lwoo'ers na 2009/10 weer gestegen
- De ontwikkelingen binnen de verschillende leerwegen lopen zeer uiteen. In vmbo-b/k is het aantal Lwoo'ers gedaald met 5%.
- Ruime verdubbeling van het aantal Lwoo'ers in vmbo-g/t (plus 122%).
- het Pro-aandeel onder in Amsterdam woonachtige leerlingen (3,8%) is hoger dan gemiddeld (3,5%). En ook hoger dan NL-gemiddeld (2,9%).

Prognoses

Voor de periode na 2012 kunnen twee prognoses worden geraadpleegd. Op de eerste plaats de ramingen van DUO. Daarnaast een prognose die ResearchNed & QDelft (mei 2012), in opdracht van het ministerie, voor Zuidelijk Noord-Holland opgesteld. Beide voorspellingen gaan uit van verdere groei van het Amsterdams VO. Maar er zijn ook verschillen tussen de prognoses.

Indien de DUO-ramingen werkelijkheid worden, dan zal in het Amsterdams VO in de periode tot 2021:

- het totale leerlingenaantal met 10% toenemen van circa 39.000 naar bijna 43.000.
- de groei zich vooral voordoen in de bovenbouw van de havo (+ 34%) en het vwo (+ 22%)
- het vmbo (excl. Lwoo) na een lichte groei tot 2014 langzaam maar zeker weer in omvang afnemen (- 4%)
- het aantal Lwoo- en Pro-leerlingen in de komende jaren met 2% tot 4% toenemen; toch zal het aandeel van Pro en Lwoo binnen het VO dalen van 18,5% nu tot 16,4% in 2021.

ResearchNed (mei 2012) verwacht, op basis van demografische ontwikkelingen, voor diezelfde periode tot 2021:

- Een groei van bijna 17% voor het gehele VO (nog grotere groei dan DUO verwacht)
- De groei bij het havo/vwo blijft met 15,5% onder dat gemiddelde
- De groei van het Pro en het vmbo, beide ca. 19%, zal hoger dan gemiddeld zijn.

Voortgezet Speciaal Onderwijs

Schoolgemeente

Op de Amsterdamse VSO-scholen (uitsluitend cluster 3 en 4) is het leerlingenaantal na 2010 gegroeid van 1.268 naar 1.353; een toename van 7%.

	2008	2009	2010	2011	2012
VSO Cluster 3	630	644	613	696	684
VSO Cluster 4*	684	646	655	675	669
Totaal Cluster 3 + 4	1.314	1.290	1.268	1.371	1.353

* incl. jongeren in Justitiële Jeugdinrichting of Gesloten Jeugdzorg (JJ of GJ), doorgaans ca. 60.

Woongemeente

Onderstaande tabel toont de aantallen VSO leerlingen (cluster 3 en 4) die in Amsterdam (+Diemen) woonachtig zijn.

schooljaar		cat. 1	cat. 2	cat. 3	totaal	%
2010	School in Amsterdam	889	16	49	954	89%
	School buiten Amsterdam	83	16	15	114	11%
	totaal	972	32	64	1.068	100%
2011	School in Amsterdam	965	25	56	1.046	90%
	School buiten Amsterdam	83	16	13	112	10%
	totaal	1.048	41	69	1.158	100%
2012	School in Amsterdam	968	27	58	1.053	92%
	School buiten Amsterdam	67	16	11	94	8%
	totaal	1.035	43	69	1.147	100%

Door de jaren heen bezoeken circa 1.150 in Amsterdam woonachtige leerlingen het VSO. Een deel van hen, bijna 10%, bezoekt een school buiten de gemeente Amsterdam.

De cijfers maken duidelijk dat de Amsterdamse VSO-scholen in 2012/13 onderdak bieden aan 300 leerlingen uit andere gemeenten. Dat is 22%.

Deelname percentage

		Aantal		Aandeel	
		2011	2012	2011	2012
Amsterdam	VO+VSO	37.340	38.673		
	VSO	1.158	1.147	3,10%	2,97%
Nederland	VSO			3,44%	3,51%

Het VSO-deelnamepercentage van in Amsterdam woonachtige leerlingen (3%) ligt onder het NL-gemiddelde (3,5%).

De Amsterdamse besturen hebben afgesproken te streven naar handhaving van dit relatief geringe deelnamepercentage.

Bovenschoolse voorzieningen

Het Samenwerkingsverband VO Amsterdam heeft een aantal jaar geleden het OnderwijsSchakelLoket (OSL) opgericht. Het OSL is het loket waar leerlingen worden gemeld - die (tijdelijk) niet meer binnen de muren van reguliere VO-scholen te handhaven zijn,

- die (dreigen) uit (te) vallen, of
- die geen school hebben.

Deze leerlingen kunnen via het OSL worden geplaatst op bovenschoolse voorzieningen: de Transferia en School2Care.

Ook kunnen scholen en ouders bij het OSL terecht voor (her)indicatie-aanvragen REC-4. Het OSL biedt bovendien consultatie en advies aan VO scholen, ketenpartners en ouders.

aanmeldingen OSL

	08/09	09/10	10/11	11/12
Transferium, incl. ODR en Herstart	208	213	190	202
School2Care			52	43
School2Work				30
subtotaal verzoek toelating	208	213	242	275
(her)indicatie REC-4/rugzak	184	218	200	228
Adviesverzoek VO-Adviesteam				53
Thuiszitters				48
Totaal	392	431	442	604

Het aantal cases dat aan het OSL wordt voorgelegd is in 2011/12 sterk gestegen. Dat komt vooral doordat in 2010/11 de toelating tot School2Care via het OSL is gaan verlopen. Bovendien is in 2011/12 een specifieke Transferium voor Havo/Vwo-leerlingen gerealiseerd. Daarvoor zijn 23 aanvragen in behandeling genomen.

Het aantal aanvragen voor toelating tot Transferium Vmbo is de laatste jaren vrij stabiel.

Plaatsingen	08/09	09/10	10/11	11/12
Transferium, ODR en Herstart	161	156	137	155
School2Care			30	31
School2Work				15
Ander VO, VSO, JJI	6	14	10	7
In behandeling / wachtlijst Transferium	17	32	24	33
Wachtlijst School2Care			5	22
Teruggetrokken / niet gestart	24	11	36	41
Totaal	208	213	242	304

Het aantal plaatsingen op de bovenschoolse voorzieningen is gestegen van 177 in 2010-11 naar 201 in 2011/12. Het aantal plaatsingen in Transferium (incl. Op de Rails en Herstart) en School2Care is nagenoeg gelijk aan voorgaande jaren. De stijging heeft te maken met de komst van het Transferium havo/vwo.

Thuiszitters

Schooljaar 2011/12 is het Doorbraakoverleg van start gegaan. Het samenwerkingsverband is deelnemer samen met Bureau Leerplicht, Jeugdbescherming Regio Amsterdam (JBRA), de Raad voor de Kinderbescherming, de GGD, William Schrikker Groep. Altra Jeugdzorg, Spirit, Samen DOEN en ROCvA (ExPO) zijn later toegetreden.

In schooljaar 2011-12 zijn er 48 leerlingen bij het OSL aangemeld als thuiszitter. Voor 35 van hen is een plaats gevonden in het VO, VSO, residentieel onderwijs of arbeidstoeleiding. Twee leerlingen zijn verhuisd naar het buitenland; 13 leerlingen zijn aan het eind van 2011/12 nog in behandeling.

4. Basisondersteuning

De basisondersteuning beschrijft de inhoud en de kwaliteit van de ondersteuning die elk Amsterdamse school, VO of VSO, bij de start van Passend Onderwijs hun leerlingen en ouders zal kunnen bieden.

De Amsterdamse standaard

Op 30 september 2013 hebben de besturen zich akkoord verklaard met de Standaard voor de Basisondersteuning op de Amsterdamse VO- en VSO-scholen.

De Standaard voor de Amsterdamse basisondersteuning is geformuleerd in 11 referenties, die elk weer zijn uitgewerkt in diverse, concrete en normstellende uitspraken. Het merendeel van deze uitspraken is direct of indirect ontleend aan wet- en regelgeving, en aan inspectie- en referentiekaders. Maar in de Standaard zijn ook uitspraken opgenomen die direct ontleend zijn aan de ambities van de Amsterdamse scholen. Zij hebben die ambities bij de ondersteuning zelf kenbaar gemaakt bij het invullen van een checklist voor het schoolondersteuningsprofiel.

1. De school voldoet aan de regelgeving omtrent zorgplicht: aanmelding, toelating en informatieverstrekking aan ouders, klachtenregeling. Zorgvuldig aannemen, maar ook zorgvuldig overdragen.
2. De school heeft haar visie op onderwijs en ondersteuning beschreven en een ondersteuningsplan (of –profiel) uitgewerkt dat is opgenomen in het schoolplan.
3. Het ondersteuningsaanbod van de school omvat ten minste preventieve en (licht) curatieve ondersteuning, in de 1ste, 2de of 3de lijn, al dan niet in samenwerking met ketenpartners, voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte op volgende domeinen en onderdelen:

domein	onderdelen
Cognitief	disharmonische intelligentie
Leerproblemen	leerachterstanden rekenen, taal, extra didactische ondersteuning
Ontwikkelproblemen	dyslexie, dyscalculie, informatieverwerkingsprobleem
Werkhouding problemen	taakgerichtheid, motivatie, aandacht, concentratie, planning en organisatie
Sociaal-emotionele ontwikkeling	faalangst, teruggetrokken gedrag, sociale participatie, moeite met grenzen eigen gedrag
Fysieke beperkingen	slechtziend, slechthorend, (fijn) motorische beperkingen, rolstoelafhankelijk maar zelfredzaam, langdurig ziek
Alg. dagelijkse activiteiten	eten/drinken
Medische problemen	nog in afwachting*
Jeugdzorg / thuisproblematiek	ondersteuning thuissituatie, vrije tijd
Verslaving	preventieve en licht curatieve ondersteuning (alcohol, drugs, games)

* Omdat het door de sectororganisaties voor 2013 aangekondigde instrumentarium voor het medisch handelen nog niet gereed is, zal het SWV pas in een later stadium kunnen vaststellen welke normen geformuleerd kunnen worden voor het medische handelen op de scholen.

4. De school heeft een goed pedagogisch klimaat en is fysiek en sociaal veilig voor leerlingen en docenten.
5. De school heeft de voorgeschreven protocollen ontwikkeld en past die ook toe. Daartoe behoren:

- Protocol Verzuimbeleid (incl ziekteverzuim)
- Incidenten afhandeling

- Pestprotocol
- Kindermishandeling
- Sanctiebeleid
- Dyslexie protocol
- LOB/ Beroepskeuze
- Medisch protocol
- Kernprocedure PO - VO
- Kernprocedure VO - VO/mbo, naleving
- Transitieprotocol / begeleiding naar arbeidsmarkt

6. De school heeft zicht op de leerontwikkeling van alle leerlingen; de school werkt handelings- en opbrengstgericht bij het verlenen van ondersteuning aan leerlingen.
7. Competenties: docenten zijn vaardig in het omgaan met verschillen tussen leerlingen; de school versterkt de bekwaamheden en competenties van haar medewerkers.
8. De school onderhoudt een effectieve ondersteuningsstructuur
9. De school werkt samen met kernpartners aan een effectieve ondersteuning en ondersteuningsstructuur.
10. Ouders worden door de school betrokken in beslissingen die hun kind betreffen; de school biedt hen toegang tot informatie en begeleiding bij de toewijzing van extra ondersteuning.
11. Kwaliteitsbewaking en cyclisch beleid: de school werkt planmatig en systematisch aan de verbetering van de effectiviteit van de ondersteuning.

De Amsterdamse VO- en VSO-scholen kunnen op dit moment (september 2013) nog niet in alle opzichten voldoen aan de Amsterdamse Standaard. Elke school kan zelf vaststellen op welk onderdeel verbeteringen nodig zijn. Er is één jaar (tot augustus 2014) voorbereidingstijd. Scholen kunnen daarbij gebruik maken van ondersteuning vanuit het SWV. Het SWV kan helpen door inzet van de onderwijsconsultants, het VO-Adviesteam en Ambulante Begeleiders.

Geen scherpe grenzen

Bij de derde referentie, waar het concrete ondersteuningsaanbod wordt beschreven, is uitgegaan van specifieke, enkelvoudige problematiek of ondersteuningsbehoeften. Voor elk van die ondersteuningsbehoeften zal elke school ten minste preventieve of licht curatieve ondersteuning kunnen aanreiken. In die zin is deze lijst verplichtend. Het ontbreken van een ondersteuningsaanbod kan niet aan de orde zijn.

Scholen zijn evenwel niet verplicht om passende ondersteuning aan te bieden voor alle mogelijke combinaties van genoemde ondersteuningsbehoeften. Een ondersteuningsaanbod voor 'stapelproblematiek' behoort niet tot de basisondersteuning. Indien sprake is van behoefte aan ondersteuning op twee of meer domeinen, kan er reden zijn om te spreken van extra ondersteuning.

Het is ook mogelijk dat de school zal oordelen dat de zwaarte van de problematiek, hoewel enkelvoudig en genoemd in referentie 3, te groot is en daardoor de basisondersteuning overstijgt. Bij wijze van voorbeeld: elke school zal een ondersteuningsaanbod in huis moeten hebben op het gebied van dyslexie en dyscalculie. Maar daarmee is niet gezegd dat de school alle dyslectische of dyscalculie leerlingen, ongeacht de zwaarte van die belemmering, passende ondersteuning zal kunnen bieden. Een school kan in geval van ernstige dyslexie van mening zijn

dat de verlangde aanpassingen en expertise aanleiding bieden om te spreken van extra ondersteuning. Er is dus géén absolute grens tussen basisondersteuning en extra ondersteuning aan te geven.

Zie bijlage 4: Amsterdamse Standaard voor de basisondersteuning

Schoolondersteuningsprofielen

In het schoolondersteuningsprofiel legt elke school (VO- en VSO) vast welke mogelijkheden de school heeft voor het bieden van ondersteuning aan leerlingen met uiteenlopende ondersteuningsbehoeften. De basisondersteuning maakt daar in elk geval onderdeel van uit. De school kan bovendien extra ondersteuning aanbieden. De school kan in het profiel aangeven welke expertise de school in huis heeft of verder wil ontwikkelen.

Docenten en ouders hebben adviesrecht op het schoolondersteuningsprofiel via de medezeggenschapsraad van de school. De school plaatst het profiel in de schoolgids, zodat voor iedereen (ouders, leerlingen en andere partijen) inzichtelijk is wat de mogelijkheden van de school zijn voor extra ondersteuning.

Rol van het samenwerkingsverband

Het samenwerkingsverband ziet enkele blijvende taken voor zich met betrekking tot de schoolondersteuningsprofielen.

Inventariseren

Het samenwerkingsverband heeft in 2012 een checklist ontwikkeld met behulp waarvan scholen de door hen geboden ondersteuning en de kwaliteit van die ondersteuning kunnen beschrijven.

Alle Amsterdamse scholen hebben die vragenlijst ingevuld. De verzamelde gegevens, aangevuld met de ondersteuningsplannen van de scholen, hebben het SWV de kans geboden om het gezamenlijke ondersteuningsaanbod in kaart te brengen en te evalueren. Bovendien zijn de verzamelde gegevens gebruikt voor het formuleren van de Amsterdamse Standaard voor de basisondersteuning.

Stimuleren

De scholen hebben ook inzage gegeven in hun verbeterwensen. Die kunnen de basis vormen voor scholing en professionalisering. Het SWV kan een adviserende en faciliterende rol vervullen bij het beleid van de scholen ten aanzien van professionalisering en versterking van de kwaliteit van de schoolondersteuningsprofielen. Dat kan zowel op school- als bovenschools niveau gebeuren.

Informereren en voorlichten

Het samenwerkingsverband zal de schoolondersteuningsprofielen verzamelen en op een geschikte manier toegankelijk maken voor ouders, collega-scholen, verwijzers en ander publieksgroepen.

Evalueren

Het SWV zal in de komende jaren de scholen blijven stimuleren tot zelfevaluatie en kwaliteitszorg. Op basis van de eerder gehanteerde checklist zal het samenwerkingsverband zelfevaluatie-instrumenten ontwikkelen die periodiek door de scholen kunnen worden benut.

5. Extra ondersteuning

Alle scholen zullen in augustus 2014 hun basisondersteuning op orde hebben. Er zullen evenwel altijd leerlingen zijn voor wie de basisondersteuning niet voldoende is. Zij hebben extra ondersteuning nodig. Die extra ondersteuning zullen de scholen - ook met inzet van ketenpartners - deels zelf kunnen bieden. Maar soms kan de verlangde extra ondersteuning alleen geboden worden op specifieke VO-scholen, bovenschoolse voorzieningen of scholen voor speciaal onderwijs.

Het SWV is verantwoordelijk voor het realiseren van voldoende en passende ondersteuningsvoorzieningen in de regio Amsterdam. Amsterdam beschikt op dit moment al over een netwerk van voorzieningen voor extra ondersteuning.

- Special Classes voor ASS-leerlingen op VO-scholen: **Metis Montessori Lyceum**, Wissel.
- **Tussenvoorzieningen**: De Apollo, Hogelant, Tobiasschool, Iedersland College en de ROC op Maat locaties in Zuidoost en West.
- School2Care
- Bovenschoolse voorzieningen: Transferium en STOP's
- De scholen voor voortgezet speciaal onderwijs.

Het samenwerkingsverband stelt zich op het standpunt dat de stad met deze voorzieningen beschikt over een dekkend aanbod voor extra ondersteuning. Het samenwerkingsverband wenst deze voorzieningen in de komende jaren in stand houden. In de concept meerjarenbegroting zijn de nodige middelen gereserveerd voor een financiële bijdrage vanuit het samenwerkingsverband aan (de besturen van) deze voorzieningen.

Onderstaand een korte toelichting op doelgroep, doelstelling en positionering van de genoemde voorzieningen.

Special Classes en **Tussenvoorzieningen**

Enkele Amsterdamse VO-scholen kennen een structureel aanbod voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Veelal gaat het om leerlingen met gestapelde problematiek (**Tussenvoorzieningen** en ROC Op Maat); soms gaat het juist om leerlingen met een specifieke problematiek (Special Classes).

School	leerlingen uit	onderwijsaanbod	naar
Iedersland College	PO, SO	eindonderwijs vmbo-b en -k	mbo
Tobiasschool	PO, SO	eindonderwijs vmbo-b en -k en AKA	mbo
Hogelant	PO, SO en Vmbo	onderbouw vmbo-b en -k AKA	vmbo-2 en -3 mbo
Apollo	PO, SO	eindonderwijs vmbo-t 3 jarige onderbouw havo	mbo havo 4 elders
Metis Montessori.Lyc. Special Class	PO, SO	3 jarige onderbouw havo/ vwo	havo en vwo 4 in eigen huis
De Wissel Special Class	PO, SO	vmbo-b	arbeidsmarkt, entree-opleidingen
ROC op Maat ZO	Vmbo	AKA-beroepsopleidingen	arbeidsmarkt, entree-opleidingen, mbo 2
ROC op Maat West	Vmbo	idem	idem

De voorzieningen kennen enkele goed herkenbare overeenkomsten:

- Het zijn kleinschalige scholen of, in geval van de Special Classes, kleine klassen binnen een reguliere setting.
- Er is veel aandacht voor sociale veiligheid.
- Een groot deel van de leerlingen is geïndiceerd voor REC4 of komt daarvoor in aanmerking.
- Een belangrijk deel van de basisinstroom is afkomstig uit SO of SbaO.

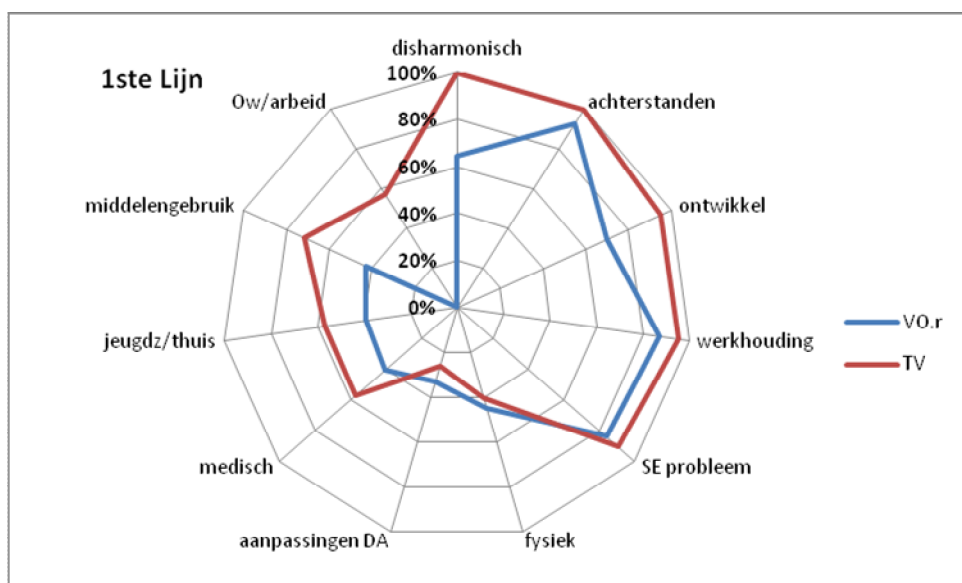
De populatie op die scholen bestaat voor een belangrijk deel uit leerlingen die in aanmerking komen voor het VSO. Door het aanbod van deze voorzieningen kunnen zij binnen het reguliere onderwijs worden gehouden.

Elke **Tussenvoorziening** heeft een eigen onderwijspositie, eigen leerlingenpopulatie en een eigen karakteristiek. Informatie hierover is door de werkgroep samengevat in een verslag en een profielenboek **Tussenvoorzieningen**.

Ondersteuningsprofiel

Net als alle Amsterdamse VO- en VSO-scholen hebben de **Tussenvoorzieningen** een vragenlijst ingevuld over het schoolondersteuningsprofiel. De profielen van de Special Classes en **Tussenvoorzieningen** kunnen worden vergeleken met die van de gewone VO-scholen (**meer in het bijzonder** scholen die geen Lwoo of Pro aanbieden).

De rode lijn in de grafiek laat zien hoeveel procent van de **Tussenvoorzieningen** en Special Classes een ondersteuningsaanbod heeft op de onderscheiden domeinen.

Op alle dimensies kunnen **Tussenvoorzieningen** en Special Classes vaker passende ondersteuning bieden dan de reguliere VO-scholen. De verschillen worden nog duidelijker bij vergelijking van het 1ste lijn ondersteuningsaanbod².

De verschillen zijn aanwijsbaar bij de ondersteuning voor 'gangbare' ondersteuningsbehoeften die voortkomen uit disharmonisch intelligentie, leerachterstanden, ontwikkelingsproblemen, werkhouding en sociaal emotionele ontwikkeling. Ook voor leerlingen met (licht) oppositioneel

² 1e lijn: basiszorg – voor alle leerlingen

2e lijn: extra zorg – voor een deel van de leerlingen

3e lijn: specialistische zorg – voor een beperkt aantal leerlingen

gedrag kunnen de **Tussenvoorzieningen** (m.u.v. Special Class **Metis Montessori Lyceum**) passende ondersteuning bieden.

Méér dan VO-scholen bieden de **Tussenvoorzieningen** ondersteuning in de thuissituatie, jeugdzorg, arbeidsmarkt toeleiding, medische behoeften en ondersteuning bij middelengebruik.

School2Care

School2Care richt zich op jongeren van 12 tot en met 17 jaar die niet alleen op school maar ook thuis veel problemen hebben (spijbelen en probleemgedrag). School2Care betreft de zwaarste doelgroep. Een zeer groot deel van de deelnemers wordt verwezen vanuit justitiële instellingen, gesloten jeugdzorg en/of speciaal onderwijs. Bij veel deelnemers is sprake van GGZ-problematiek. Bij School2Care maken zij een nieuwe start. De eerste drie maanden zijn ze doordeweeks van 8 uur 's morgens tot 8 uur 's avonds bij School2Care. Het programma bestaat uit onderwijs en zeer diverse buitenlesactiviteiten. Een coach helpt de leerlingen de draad weer op te pakken en stimuleert hen om in hun vrije tijd positieve bezigheden te vinden. De coach ondersteunt ook de ouders zodat er thuis meer rust komt. Na enkele maanden gaan leerlingen onder begeleiding terug naar hun eigen omgeving. Ook daarna volgt de coach hen nog een tijd. De integrale aanpak, met de intensieve begeleiding van een coach, is uniek in Nederland.

In augustus 2014 zal School2Care een VSO-school worden onder het bestuur van de Stichting Altra. Toelating zal dan alleen mogelijk zijn met een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) van het samenwerkingsverband. Aanmeldingen voor School2Care zullen via het OSL verlopen. School2Care zal dan, net als alle andere VSO-scholen, voor elke geplaatste leerling kunnen rekenen op zorgbekostiging vanuit het SWV in aanvulling op de basisbekostiging van DUO. De SWV-bijdrage zal onvoldoende zijn voor de instandhouding van School2Care. Alleen op voorwaarde dat de gemeente en mogelijk ook het ministerie een aanzienlijke bijdrage zullen leveren aan de financiering van de zorg die onderdeel is van het School2Care programma (jeugdzorg, GGZ, jobcoaching), zal het SWV School2Care in stand kunnen houden.

Transferium

Transferium is een **OPDC**-voorziening voor leerplichtige leerlingen van 12 tot en met 18 jaar die niet meer op hun huidige school kunnen blijven. Het is vaak onduidelijk voor de **aanmeldende** school wat de leerling nodig heeft om zijn schoolloopbaan succesvol te kunnen doorlopen. Er kan ook sprake zijn van een ernstig incident waardoor de leerling niet meer op de huidige school kan verblijven (ook niet na een time out) en voor wie de vervolgplek nog niet duidelijk is of voor wie nog geen passende vervolgplek gevonden is. Er zijn daarmee drie groepen leerlingen te onderscheiden die voor het Transferium in aanmerking komen:

- leerlingen die op hun school niet meer te handhaven zijn en voor wie wisseling naar een andere VO-school geen oplossing is;
- leerplichtige leerlingen die geen school meer hebben;
- leerlingen van wie de waargenomen problematiek om een **nadere observatie** en diagnose vraagt.

Leerlingen blijven **in principe** niet langer dan een halfjaar op een Transferium. In principe keren ze daarna terug in het onderwijs.

In een Transferium krijgen leerlingen dagelijks onderwijs in een groep van maximaal 14 leerlingen. Er wordt veel aandacht besteed aan het gedrag en de persoonlijke omstandigheden van de leerling. In bijna alle gevallen schuilt daarin de oorzaak voor de problemen op school.

Amsterdam kent vijf Transferia die regionaal verdeeld zijn over de stad. Het Transferium is een bovenschoolse voorziening van het VO in Amsterdam. Het samenwerkingsverband is de opdrachtgever. Stichting Altra is de uitvoerende organisatie. Aanmeldingen lopen via het OnderwijsSchakelLoket.

Vernieuwing

Bovenschoolse voorzieningen als het Transferium zullen vanaf de start van passend onderwijs onder de inspectie van het VO vallen. Dan zal het Transferium ook moeten voldoen aan het inspectiekader VO, de 1000-uren norm (of 1.040 norm) en de bevoegdheidseisen van de docenten. Altra anticipeert op deze veranderingen en neemt nu reeds maatregelen om in augustus 2014 aan deze eisen te kunnen voldoen. Een 'Toekomstplan Transferia' is in overleg met het SWV opgesteld. Een belangrijk onderdeel daarvan is de samenwerking tussen jeugdzorg- en onderwijsmedewerkers binnen de Transferia.

In het Handboek Transferium hebben het SWV en Altra alle (werk)afspraken vastgelegd. Zie bijlage 5.

STOP's

(S)TOP biedt opvang in een speciale klas aan leerlingen die vanwege gedragsproblemen en/of leerproblematiek dreigen uit te vallen of niet langer in de klas kunnen functioneren. De Stopklassen zijn ondergebracht op vier VO-scholen, verdeeld over de stad. STOP-deelnemers blijven ingeschreven op de aanmeldende school.

De leerlingen krijgen les in een klas op school waar docenten van school en een begeleider van Altra (STOP-mentor) samenwerken. Gedurende een periode (time-out) van maximaal drie maanden wordt hulp geboden om het gedrag van de jeugdige te verbeteren en om in kaart te brengen of extra ondersteuning en/of zorg nodig is. Op basis van de geformuleerde hulpvraag stelt het (S)TOP-team, in samenspraak met de leerling, een plan van aanpak op. Het primaire doel is terugplaatsing naar de klas van herkomst of plaatsing in een andere klas binnen school. In sommige gevallen is doorverwijzing naar een andere school en/of hulpverlening elders noodzakelijk. De leerling blijft onder verantwoordelijkheid van de mentor en leerlingbegeleider vallen, die zorgen dat de leerling geen leerachterstand (proefwerken) oploopt.

In het Handboek STOP hebben het SWV en Altra alle (werk)afspraken vastgelegd. Zie bijlage 6.

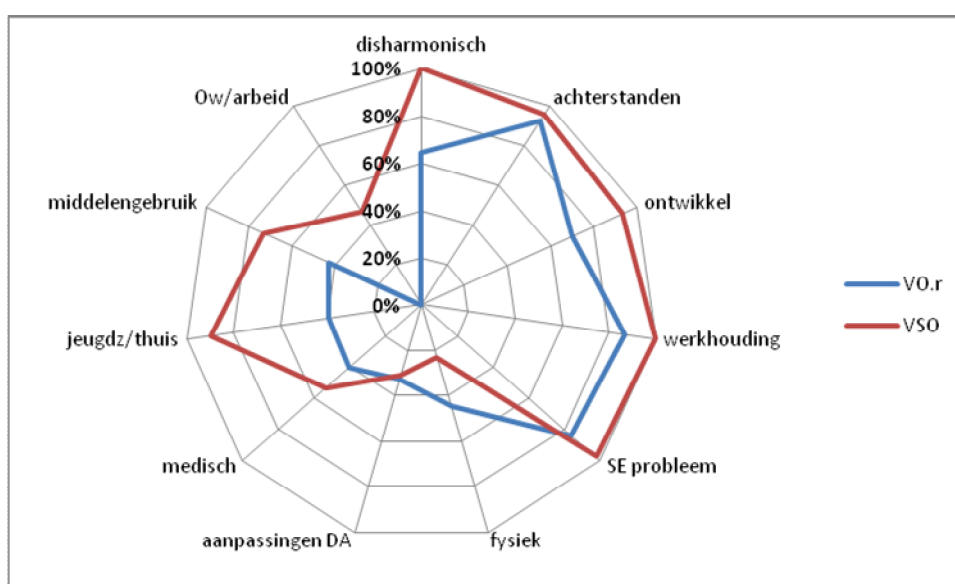
Voortgezet Speciaal Onderwijs

Amsterdam kent een veelzijdig aanbod van VSO-voorzieningen in cluster 3 en 4, verdeeld over alle windrichtingen in de stad.

bestuur	regio	Locatie	Zmo	Zml	Lg	Lz	Mg: lg/zml
Cluster 3							
Stichting Orion	Noord/ZO	Orion College Noord en Zuidoost		•	•	•	•
"	West	Orion College West				•	
"	Oost/ZO	Mytyschool Amsterdam			•		
"	Oost/ZO	Tylytschool					•
Stichting Kolom	West	Alphons Laudyschool		•			•
"	West	O.G. Heldringschool		•			•
Cluster 4							
Stichting Altra	Noord	Altra College Noord	•				
"	Oost/ZO	Altra College Zuidoost	•				
"	West	Altra College West	•				
"	Zuid/Centrum	Altra College Bascule Centrum	•				
"	Zuid/Centrum	Altra College Centrum / Oud West	•				
"	Oost/ZO	Altra College Bleichrodt	•				
"	Oost/ZO	Altra College De Koppeling	•				
"	West	Altra College, afdeling Amsterbaken	•				
"	Oost/ZO	Altra College Bascule AMC	•				
Stichting Orion	Zuid/Centrum	Orion College Zuid	•				

Aan het onderwijs op deze VSO-scholen wordt in 2011 en 2012 deelgenomen door circa 1.360 leerlingen. Slechts 1.150 leerlingen zijn woonachtig in Amsterdam of Diemen; de overige leerlingen komen uit andere gemeenten.

Alle VSO-scholen hebben in januari 2013 door het invullen van de SOP checklist inzage gegeven in het schoolondersteuningsprofiel. In onderstaande grafiek wordt duidelijk dat de VSO-scholen een 'groter' schoolondersteuningsprofiel kennen dan de VO-scholen.

Dekkend aanbod

Met dit geheel van Special Classes, **Tussenvoorzieningen**, Transferium, STOP's, School2Care en de VSO-scholen kent Amsterdam een dekkend aanbod voor extra ondersteuning. Er staat een stevig huis dat, zo luidt het uitgangspunt, goed kan voldoen om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een passende plaats te bieden. Grote veranderingen in dit aanbod zijn niet nodig, verbetering van de kwaliteit is altijd mogelijk. Bovendien vraagt wetgeving om aanpassingen en innovaties binnen het VSO en de bovenschoolse voorzieningen. Het SWV zal deze ontwikkelingen blijvend stimuleren en waar mogelijk ondersteunen.

De VSO-besturen participeren al enige tijd volop in het door het SWV geïnitieerde proces van voorbereiding op de invoering van passend onderwijs. Vertegenwoordigers uit het VSO nemen deel aan overleggen en projecten als:

- methodische en programmatische ontwikkelingen in het VSO
- plan 'Toekomstige Transferia'
- ontwikkeling kortdurende VSO-trajecten
- proeftuin aansluiting onderwijs – jeugdzorg
- toewijzing en toelating tot extra ondersteuning

Handelings- en opbrengstgericht werken

Op 1 augustus 2013 treedt de Wet kwaliteit (V)SO in werking. Van de scholen voor speciaal onderwijs wordt verlangd dat zij meer opbrengstgericht gaan werken.

Er worden drie uitstroomprofielen voor het VSO gedefinieerd, die leerlingen voorbereiden op doorstroming naar:

- **vervolgonderwijs**: gericht op het behalen van een regulier **diploma en doorstroom naar het vervolgonderwijs**
- arbeidsmarktgericht: gericht op een overstap naar de arbeidsmarkt, indien mogelijk met een duurzaam arbeidscontract
- dagbesteding: gericht op het zo zelfstandig mogelijk functioneren in vormen van dagactiviteiten

Voor elke leerling **in het VSO** dient het bevoegd gezag een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) op te stellen. **In het** OPP beschrijft de school het uitstroomperspectief, belemmerende en bevorderende factoren en de (doelen van) te bieden ondersteuning.

6. Toewijzing en toelating

Wet- en regelgeving

Met de invoering van de Wet passend onderwijs komt een einde aan de landelijke regelgeving voor de indicering van leerlingen voor het speciaal onderwijs. Ook komt de leerlinggebonden financiering (het rugzakje) te vervallen. Het SWV zal zelf afspraken moeten maken over:

- de toelating en plaatsing van leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs;
- de terug- en overplaatsing van VSO-leerlingen voor wie de toelaatbaarheidsverklaring verstreken is.

Het staat het samenwerkingsverband vrij om ook voor de toelating tot andere voorzieningen voor extra ondersteuning een regeling op te stellen.

De belangrijkste verplichtingen die wet- en regelgeving opleggen aan de verwijzing van leerlingen tot het VSO zijn:

Toelaatbaarheidsverklaring VSO

- Het SWV waar de leerling woonachtig is **of het regulier VO bezoekt**, dient een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) af te geven voor toelating tot het VSO
- Het SWV dient zich in de TLV uit te spreken over de start- en einddatum van de toelaatbaarheidsverklaring (de duur) en het bekostigingsniveau
- Alleen voor een leerling voor wie **een** samenwerkingsverband een TLV heeft afgegeven verwerft de VSO-school het recht op de extra bijdrage van het samenwerkingsverband.

Deskundig advies

Voor de toelating tot het VSO dient het SWV deskundig advies in te winnen.

- Op de eerste plaats van een orthopedagoog, een kinder- of jeugdpsycholoog of een GZ-psycholoog.
- Daarnaast van een tweede deskundige. Welke tweede deskundige dat moet zijn, kan het SWV bepalen op basis van de onderwijs- en ondersteuningsvraag van de leerling: een kinder- of jeugdpsycholoog, een pedagoog, een maatschappelijk werker, een arts, een kinderpsychiater **of een andere deskundige**.

Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)

Voor alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben is het opstellen van een ontwikkelingsperspectiefplan verplicht.

In het ontwikkelingsperspectiefplan staat wat het verwachte uitstroomniveau is en welke onderwijsdoelen een leerling zal kunnen halen. De verwachte uitstroombestemming dient te worden onderbouwd met een beschrijving van de belemmerende en bevorderende factoren die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling. Ook dient in het OPP de te bieden ondersteuning en begeleiding opgenomen te worden en, indien aan de orde, de afwijkingen van het onderwijsprogramma.

Het OPP wordt niet alleen in het VSO verplicht, maar ook voor leerlingen in het Transferium, Special Classes, **Tussenvoorzieningen** en praktijkonderwijs. Ook voor leerlingen in het regulier onderwijs die extra ondersteuning behoeven en voor wie wordt afgeweken van één of meer onderdelen van het onderwijsprogramma, dient een ontwikkelingsperspectief vastgesteld. De verplichting tot het werken met een OPP geldt vooralsnog niet voor Lwoo-leerlingen.

Omdat bij verwijzing naar het Transferium de **aanmeldende** school 'eigenaar' van de leerling blijft, zal de **aanmeldende** school, het ontwikkelingsperspectief dienen te formuleren.

Het bevoegd gezag stelt het ontwikkelingsperspectiefplan vast, nadat het hierover overleg met de ouders heeft gevoerd. In het VSO krijgt het bestuur hiervoor advies van de Commissie voor Begeleiding. De school evalueert het OPP jaarlijks met de ouders en stelt het zo nodig bij.

Het ontwikkelingsperspectiefplan biedt een handvat om het onderwijs planmatig en doelgericht vorm te geven. Het is tevens een geschikt instrument voor afstemming en communicatie tussen school, ouders en leerling.

In de toekomst zullen de **VSO- en VO-scholen** voor relatief veel leerlingen een OPP moeten opstellen. Voor het samenwerkingsverband is het van belang goed zicht te hebben op de samenstelling, de regievoering en de evaluatie van het werken hiermee. Met informatie uit en over de ontwikkelingsperspectiefplannen kan het SWV zicht houden op de besteding van een belangrijk deel van de ondersteuningsmiddelen.

Geschillen

Indien ouders het niet eens zijn met besluiten van scholen over toelaatbaarheid of toelating van hun kind kunnen zij in eerste instantie proberen om met de school tot een oplossing te komen. Lukt dat niet, dan kunnen ouders

- kosteloos een beroep doen op een onderwijsconsulent
- zich wenden tot de landelijke geschillencommissie
- de kwestie voorleggen aan de Commissie Gelijke Behandeling
- de rechter inschakelen.

Het kan ook zijn dat ouders bezwaar willen maken tegen besluiten van het samenwerkingsverband. Daarom moet elk samenwerkingsverband een bezwaarprocedure instellen voor ouders die bezwaar willen maken tegen besluiten van het samenwerkingsverband over toewijzing en toelating tot extra ondersteuning. In het kader daarvan dient het samenwerkingsverband een adviescommissie **aan te wijzen** die adviseert over de ontvangen bezwaarschriften.

Uitgangspunten voor toewijzing- en toelatingsbeleid

Het SWV Amsterdam heeft al eerder (november 2011) de uitgangspunten geformuleerd voor de procedure voor de toewijzing van en toelating tot extra ondersteuning.

- Geen leerlinggebonden budget; het rugzakmodel wordt losgelaten. Het SWV zal niet langer een leerlinggebonden budget toekennen. In plaats daarvan ontvangen scholen, volgens een bepaalde verdeelsleutel, een eigen budget voor de extra ondersteuning op hun school.
- Het SWV wil niet langer leerlingen indiceren op basis van stoornissen of beperkingen die deelname aan het normale onderwijsproces in de weg zouden staan. In plaats daarvan wil het SWV zich richten op het vaststellen van de ondersteuning die de leerling, de ouders en de docent nodig hebben om succesvolle deelname (toch) mogelijk te maken. Dat vraagt telkens om een specifieke afweging. Het gaat om de ondersteuningsbehoefte van die leerling en die docent in die specifieke context.

- De integrale ondersteuningsbehoefte telt: zowel de ondersteuning die op school nodig is als de ondersteuning die in het gezin en vrije tijd nodig is. Samenwerking met de zorgverleners rondom de school is daarvoor cruciaal.
- Het is belangrijk dat ouders een stem krijgen bij het bepalen van de ondersteuning die nodig is en de doelen van de geboden ondersteuning (het ontwikkelingsperspectief). Scholen zullen moeten zoeken naar de actieve samenwerking met ouders en externe zorgverleners bij het vaststellen van de ondersteuningsbehoefte, de handelingsplanning en de eventuele verwijzing naar VSO en bovenschoolse voorziening.
- Het SWV zal altijd zoeken naar mogelijkheden om binnen het reguliere onderwijs de benodigde (extra) ondersteuning te organiseren. Dat kan door inzet van expertise binnen de school en expertise van ketenpartners in en om de school. Het SWV kan de VO-scholen helpen bij het bieden van de extra ondersteuning die nodig is door het beschikbaar stellen van expertise van AB'ers, **Bascule** VO-team, jeugdzorg.
- Betrouwbaar, vertrouwd en professioneel: bij de bepaling van de toelaatbaarheid tot VSO en bovenschoolse voorzieningen, wil het SWV zo veel mogelijk uitgaan van de expertise van de professionele medewerkers binnen de scholen en het SWV (de consultants van het SWV en het OSL). De bureaucratie dient zo beperkt mogelijk te blijven.

Binnen de perken

De Amsterdamse VO- en VSO-besturen hebben afgesproken om het VSO-deelnamepercentage op het huidige peil te houden. Groei van het VSO wordt onwenselijk geacht. Waar mogelijk zal een overstap of terugkeer naar het regulier onderwijs worden bevorderd.

Het budget voor bekostiging van deelname aan het VSO is beperkt. Daarmee zijn er ook grenzen gesteld aan het aantal VSO-leerlingen voor wie het samenwerkingsverband een extra ondersteuningsbijdrage ter beschikking kan stellen.

Balans

Bij het ontwerp van een geschikte procedure zal een goede balans gevonden moeten worden tussen enerzijds de wens om vertrouwen te stellen in de expertise van verwijzers op de scholen (regulier en speciaal, PO en VO) en anderzijds de wens om streng te waken voor overschrijding van het gelimiteerde aantal leerlingen dat tot het VSO toegelaten kan worden.

Hoofdlijnen van toewijzing en toelating

Een werkgroep heeft in juni 2013 een voorstel op hoofdlijnen geformuleerd voor de toekomstige procedure voor toelating tot het Amsterdams VSO (waartoe dan ook School2Care zal behoren). De werkgroep heeft dat gedaan op basis van eerder genoemde uitgangspunten en wet- en regelgeving.

De kernelementen van dat voorstel worden hier weergegeven. Zie notitie 'toewijzing' voor een meer volledig beeld.

Binnen de regio Amsterdam zal extra ondersteuning vanaf augustus 2014 geboden kunnen worden op verschillende niveaus:

- door de VO-scholen zelf, in aanvulling op de basisondersteuning, gebruikmakend van de schoolinterne en –externe expertise;
- op Special Classes en **Tussenvoorzieningen**;
- op bovenschoolse voorzieningen als Transferium en STOP;

- In het voortgezet speciaal onderwijs, waaronder ook School2Care.

VSO

Voor de toegang tot het VSO worden een toelaatbaarheidsverklaring en een deskundig advies verplicht gesteld. Het SWV zal dan ook een procedure ontwerpen en toepassen waarin aan deze eisen wordt tegemoet gekomen. Verwijzers zullen eerst een advies moeten aanvragen bij het OnderwijsSchakelLoket (OSL) waarna de ToelatingsAdvies-Commissie (TAC) een advies kan uitbrengen aan het SWV over de toelaatbaarheid tot het VSO.

TRANSFERIUM

Voor de verwijzing naar extra ondersteuning die geboden wordt op de bovenschoolse voorzieningen zoals het Transferium en STOP zijn toelaatbaarheidsverklaring en deskundig advies niet wettelijk voorgeschreven. Het SWV kiest er toch voor om ook voor de verwijzing naar het Transferium te werken met een vorm van regulering. Van scholen die een verwijzing naar het Transferium overwegen zal worden verlangd dat zij eerst het OSL verzoeken om toestemming voor die verwijzing. Het OSL zal de aanvraag toetsen aan de eisen die in de regeling worden gesteld aan procedure en informatie.

Zie voor de uitwerking de bijlagen 5 en 6: Handboek Transferium en Handboek STOP.

TUSSENVORZIENINGEN

Toelaatbaarheidsverklaring en deskundig advies worden evenmin verplicht gesteld voor toewijzing van extra ondersteuning die door de Tussenvoorzieningen, de Special Classes en de reguliere scholen zelf geboden kan worden. Het samenwerkingsverband heeft nog in beraad om een regeling uit te werken voor de toewijzing en toelating tot deze vormen van extra ondersteuning. In elk geval zal het SWV met de besturen van de Tussenvoorzieningen en Special Classes precieze capaciteit- en prestatieafspraken maken.

Verwijzingen via het OSL

Verwijzingen naar het Transferium en het VSO zullen in de toekomst altijd via het OSL verlopen. De -consulenten van het OSL zullen in die toewijzingsprocedure verschillende rollen kunnen vervullen:

- Consult: Zij zijn adviseurs voor scholen die ondersteuning wensen bij het vaststellen van de ondersteuningsbehoefte van een leerling, het vaststellen van een adequate aanpak voor extra ondersteuning, mogelijk met inzet van schoolexterne expertise. Deze consultfunctie is aan de orde in de fase waarin de school zoekt naar mogelijkheden om zelf de extra ondersteuning te bieden die de leerling nodig heeft. Dus in de fase die voorafgaat aan het moment waarop de school denkt aan verwijzing naar Transferium of VSO.
- Zij zijn door het SWV bevoegd om te toetsen of scholen de procedure voor verwijzing naar Transferium voldoende en volledig hebben doorlopen. Op grond daarvan kunnen zij de leerling doorgeleiden naar de bovenschoolse voorziening.
- Bij aanvragen van een toelaatbaarheidsverklaring voor het VSO zal het OSL het dossier op ontvankelijkheid beoordelen alvorens het dossier door te geleiden naar de TAC. De deskundigen van het TAC zullen het SWV adviseren over het al dan niet afgeven van een TLV voor VSO.

Deskundig advies door ToelatingsAdviesCommissie

OSL-consulenten zullen alle door de school aangereikte schriftelijke informatie beoordelen op volledigheid. Op basis daarvan kan het OSL het dossier doorgeleiden naar de ToelatingsAdvies-Commissie (TAC).

De deskundigen van de TAC kunnen besluiten:

- of de school zelf heeft voldaan aan de eisen van zorgvuldigheid en positief geadviseerd kan worden over toewijzing/toelating (dossier toets);
- of dat een nader gesprek in aanwezigheid van twee TAC-deskundigen met alle betrokkenen gewenst is ('zware' toets).

SCHOOL BETREKT OUDERS

Ouders moeten worden gehoord alvorens de verwijzende school een advies uitbrengt over het best passende onderwijs. Van de scholen wordt verwacht dat zij het OSL pas om een TLV zullen verzoeken nadat zij met ouders (en leerling) gesproken hebben over voortzetting van de loopbaan in het VSO. De school zal daarbij streven naar instemming van de ouders met het advies om de loopbaan voort te zetten in het VSO.

ADVIESGESPREK OP SCHOOL

Indien een school een verzoek indient bij het OSL voor toelating tot het VSO zal na het ontvankelijk verklaren van het dossier, het dossier worden overgedragen aan de TAC.

Op basis van de soort aanvrager en de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerling (medisch, gedragsmatig e.d.) zal worden overgegaan tot een adviesgesprek op school (regulier) of wordt er een advies op basis van dossier gegeven ((voortgezet) speciaal onderwijs). Daarnaast zal de TAC bepalen vanuit welke discipline de tweede deskundige afkomstig is (arts, psycholoog e.d.).

Bij het gesprek op school dienen de direct betrokkenen deel te nemen: leerling, ouders, mentor, zorgcoördinator en eventuele andere betrokkenen bij de ondersteuning (intern en extern).

Het gesprek zal worden ingegaan met de intentie om een zorgvuldige afweging te maken en te onderzoeken of er inderdaad sprake is van een dusdanige onderwijs- en ondersteuningsbehoefte dat plaatsing op een VSO passend is. In het gesprek wordt tevens nagegaan of de school voldoende heeft ingezet. Er wordt een afweging gemaakt of het nog mogelijk is om de leerling binnen het reguliere onderwijs te houden, eventueel met inzet van extra ondersteuning aan docent of school. De gesprekken worden in alle gevallen afgerond met een advies van de TAC-deskundigen over de toelaatbaarheid tot het VSO (ja/nee of aanhouden in afwachting van verder onderzoek).

OVERSTAP SO – VSO EN VSO-VSO

De werkgroep stelt voor om de bij de beoordeling van de toelaatbaarheid tot het VSO groot vertrouwen te stellen in het schooladvies en het oordeel van de SO-school over de ondersteuningsbehoefte van hun leerlingen. Indien een commissie van begeleiding (CvB) van een SO-school van oordeel is dat een overstap naar het VSO de beste passende vervolg op het SO is, dan kan het SWV vertrouwen op dat advies.

Het SWV zal zich laten adviseren door twee TAC-deskundigen over de toelaatbaarheid van de leerling. De TAC beoordeelt de aanvragen vanuit het (V)SO op basis van het dossier, maar indien de TAC meent dat de inhoud van het dossier daarom vraagt, of wanneer de aanmelder dat wenst, zal er een adviesgesprek vanuit het TAC op school kunnen plaatsvinden.

OVERGANG SBAO EN BAO NAAR VSO

Jaarlijks maakt een zeer beperkt aantal leerlingen een overstap vanuit het BaO of SbaO naar het VSO. Het SWV wil een regeling uitwerken waarbij de verwijzende BaO- of SbaO-school optreedt als aanvrager van een toelaatbaarheidsverklaring. Het SWV zal het PO vragen om, wanneer een school verwacht dat verwijzing naar het VSO aan de orde is, reeds in vroegtijdig stadium contact op te nemen met het SWV VO, meer in het bijzonder het OSL. Het OSL zal dan beoordelen of de verwijzende school aan alle criteria heeft voldaan (volledig dossier, zorgvuldige afweging, betrokkenheid van ouders, advies van orthopedagoog). **Het OSL zal de aanvraag dan voorleggen aan de ToelatingsAdviesCommissie (TAC).**

De TAC-deskundigen kunnen op grond van de ontvangen informatie besluiten dat een adviesgesprek op school gewenst is. **De TAC-deskundigen** zullen na het gesprek hun advies formuleren over de toelaatbaarheid tot VSO of bovenschoolse voorziening.

ADVIES TOELAATBAARHEID

De **TAC-deskundigen** vervullen de door regelgeving verplicht gestelde advisering door twee deskundigen en kunnen positief besluiten voor de toelaatbaarheid tot het VSO, op voorwaarde dat:

- de verwijzende school positief adviseert over de overgang naar VSO;
- zij inzage hebben gekregen in het adviesdossier, in de door school en ouders doorlopen procedure en in de door hen gewogen alternatieven;
- zij kunnen vaststellen dat de verwijzende school de ouders gehoord heeft, dan wel dat zij zelf zowel ouders als school gehoord hebben;
- zij voldoende hebben kunnen afwegen of (extra) ondersteuning door de school zelf geboden kan worden.

TOELAATBAARHEIDSVERKLARING

Het afgeven van een TLV blijft formeel de bevoegdheid en taak van het SWV. De **TAC-deskundigen** adviseren het SWV daarover, maar beslissen niet daarover. Die bevoegdheid ligt formeel bij het SWV en zal worden uitgeoefend door de directeur van het SWV.

Zie voor uitwerking de bijlage 7: Handboek Toelaatbaarheidsverklaring VSO

Zie ook bijlage 8: Privacyreglement

Plaatsgarantie

Een TLV biedt de VSO-school de mogelijkheid om tot plaatsing over te gaan. Plaatsing behoort formeel tot de bevoegdheid van de bevoegde gezagen van de scholen.

Het SWV wenst leerlingen voor wie een TLV is afgegeven in alle gevallen te kunnen plaatsen. Daarom wenst zij met de VSO-besturen af te spreken dat zij een plaatsgarantie bieden voor alle leerlingen die door het SWV toelaatbaar worden geacht.

Geschillen

Het samenwerkingsverband VO Amsterdam-Diemen heeft zich aangesloten bij de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring sbo/(v)so (afgekort de LBT) en beschikt hiermee over de wettelijke vereiste adviescommissie. De LBT zal bezwaren van scholen en ouders beoordelen aan de hand van de overwegingscriteria die door het SWV Amsterdam-Diemen zijn vastgesteld.

Zie bijlage 9: Bezwaarregeling

Verdere uitwerking

De hoofdlijnen voor de toelating tot VSO, School2Care en Transferium zijn hiermee geformuleerd. Maar voordat dit voorstel in de praktijk kan worden gebracht zal nog verdere uitwerking nodig zijn van stappenplannen, dossiereisen, rollen van diverse actoren, etc.

Het SWV wil, samen met de VSO-besturen, in het komende 'Transitiejaar' al, op basis van de voorgestelde hoofdlijnen een pilot starten voor enkele specifieke doelgroepen:

- VSO-schoolplaatsingen die aflopen in juni 2014 en daarom om herindicatie vragen;
- uitstromers uit de 'Trajecten' naar VSO;
- uitstromers uit Amsterbaken, Koppeling en Bascule AMC die overstappen naar VO en VSO.

Terugplaatsing in het regulier VO

Het SWV heeft in schooljaar 2013/14 een procedure ontwikkeld voor de overstap naar het regulier voortgezet onderwijs vanuit de bovenschoolse voorzieningen. Als leerlingen uitstromen uit deze trajecten, zoeken de PCL en het OSL samen naar een passende onderwijsplek. Daarbij wordt gekeken naar de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerling. Ook wordt gestreefd naar een eerlijke spreiding, zodat scholen niet onevenredig belast worden. Uit de matching door PCL en OSL volgt een bindend advies, zodat de leerling geplaatst kan worden. Deze procedure geldt ook voor de overstap naar het regulier VO vanuit School2Care, Amsterbaken, de Koppeling en de Bascule AMC.

Met betrekking tot de overstap vanuit 'reguliere' VSO-scholen naar regulier VO heeft het SWV tot op heden nog geen aanleiding gezien voor een actieve rol van het SWV. Over het algemeen verloopt die uitstroom goed.

De VSO scholen kunnen te allen tijde het SWV om advies en ondersteuning vragen bij een voorgenomen overstap naar het regulier VO. Indien nodig kan er dan gebruik worden gemaakt van dezelfde procedure als die van het Transferium, School2Care, Amsterbaken (JJI), Koppeling en Bascule AMC.

7. Onderwijs en jeugdzorg

Met de decentralisatie van de jeugdzorg krijgen gemeenten de taak een samenhangende zorgstructuur te realiseren die goed aansluit op de basisvoorzieningen waar kinderen, jongeren en ouders gebruik van maken. Tot die basisvoorzieningen behoort in elk geval het onderwijs. In de komende jaren zullen de Transitie Jeugdzorg en de invoering Passend onderwijs in goede samenhang verder vorm gegeven moeten worden.

OOGO

De hoofdlijnen voor het nieuwe Amsterdamse jeugdstelsel zijn door de gemeente uitgewerkt in het Koersbesluit en een Functioneel Ontwerp Jeugdzorg (juni 2012). In de daaropvolgende fase hebben de gemeente en het SWV een gezamenlijke Implementatieagenda voor 2013 en 2014 opgesteld voor de verdere ontwikkeling van het nieuwe jeugdstelsel in relatie tot passend onderwijs. Deze implementatieagenda, zo is afgesproken, zal steeds worden geactualiseerd door de verdere ontwikkeling van passend onderwijs, de voortgaande uitwerking van het nieuwe Amsterdamse jeugdstelsel en de resultaten van de proeftuinen. Met deze implementatieagenda anticiperen SWV en gemeente op het op overstemming gerichte overleg (OOGO) over enerzijds het Passend Onderwijs plan van het SWV en anderzijds de gemeentelijke plannen voor de transitie van de jeugdzorg.

Uitgangspunten

In de Implementatieagenda zijn enkele belangrijke uitgangspunten geformuleerd voor de afstemming tussen het toekomstige jeugdstelsel en het VO en VSO:

- voor het onderwijs is de schoolloopbaan van jongeren leidend; de zorg is ondersteunend aan de schoolloopbaan;
- we gaan uit van het zelforganiserend vermogen van gezinnen en scholen: de zorg zal gezinnen en professionals in de scholen ondersteunen, maar gaat het niet overnemen;
- ondersteuning en zorg dienen dicht bij de school, docent, kind en ouders aangeboden te worden en aan te sluiten op de ondersteuningsstructuur van scholen;
- de nadruk van de ondersteuning in scholen en de zorg om scholen ligt op preventie en het versterken van de pedagogische infrastructuur;
- we gaan werken op basis van "één gezin, één plan";
- we organiseren de hulp op basis van de vraag en sturen middels evaluatie op resultaat;
- voor scholen is de basis: het versterken van het pedagogisch-didactisch handelen in de klas en de functionaliteit en kwaliteit van de onderwijsondersteuning.

Ouder- en kind-adviesteams

De gemeente heeft gekozen voor wijkgerichte Ouder-en kindteams (OKT's) als centrale organisatie-eenheid van de zorg rondom de school. De OKT's en daarbinnen de ouder- en kindadviseurs (OKA's) hebben een spilfunctie in het nieuwe jeugdstelsel. Elke VO-school krijgt te maken met een vaste OKA. De OKA is verantwoordelijk voor de uitwisseling en samenwerking met het OKT in de wijk waar een leerling woont. De OKA wordt aangestuurd vanuit het OKT. Het OKT is zelf bekwaam en bevoegd tot het verlenen van basiszorg. Daarnaast kan het OKT enige specialistische zorg (specifiek, hooggespecialiseerde of intensieve zorg) bieden. Om te zorgen voor korte lijnen en snelle inzet van de zorg die nodig is, zullen professionals in de scholen direct kunnen verwijzen naar jeugdzorg.

Proeftuinen

Het SWV en de gemeente hebben afgesproken om in enkele Proeftuinen deze nieuwe structuur en werkwijze te beproeven en tegelijk instrumenten, werkprocessen en bekostigingsprincipes uit te werken. Het onderwijs heeft daarbij als centrale vraag of de beoogde functies en werkprocessen van de OKA goed kunnen aansluiten op de bestaande ondersteuningsstructuur

binnen de scholen waarin het Zorgadviesteam (ZAT), de zorgcoördinatoren en mentoren de belangrijkste rollen vervullen.

Nog in 2013 zullen SWV en gemeente, mede op basis van de uitkomsten van de Proeftuinen en enkele expertmeetings, nadere afspraken maken over diverse onderdelen van de toekomstige samenwerking tussen school en de zorg rondom de school:

- versterking van de zorg in de school;
- functieprofielen van zorgcoördinatoren, mentoren en onderwijsondersteuners in de scholen in relatie tot de functieprofielen van de OKA en de zorgprofessionals;
- werkprocessen;
- gewenste capaciteit van OKA's en zorgprofessionals
- welke basiszorg en welke specialistische zorg is nodig voor de scholen;
- bekostiging van de zorg.

De Proeftuinen en de expertmeetings hebben aan de zijde van het VO en VSO geleid tot de volgende inzichten ten aanzien van de aansluiting door jeugdzorg.

REGIEROL ONDERWIJS

Zolang het doel van de ondersteuning en de zorg is om de jongeren in het onderwijs te houden (of weer snel daarnaar terug te leiden) dient de regierol bij het onderwijs te liggen. Dat betekent o.a. dat zorgverleners de school goed op de hoogte stellen over de verleende zorg en de uitkomsten daarvan.

CENTRALE ROL VAN DE ZORGADVIESTEAMS OP DE VO-SCHOLEN

De OKA's dienen, net als de medewerkers van leerplicht en jeugd-GGZ, nauw verbonden te worden aan de reeds bestaande ondersteuningsstructuur van de scholen, meer in het bijzonder de Zorgadviesteam op de VO-scholen en de commissie van begeleiding op de VSO-scholen.

De OKA vormt een tandem met de zorgcoördinator en andere zorgprofessionals in de school in het interne zorgteam. De OKA is hierbij adviserend en kan indien nodig zelf jeugdhulp bieden. Het Zorgadviesteam (ZAT) is het netwerk van de ketenpartners dat de onderwijszorgvragen multidisciplinair analyseert en afweegt. Vanuit het ZAT kan worden gearrangeerd naar andere vormen van onderwijs en jeugdhulp. De verwachting is dat door een grotere inzet van de OKA en effectieve samenwerking tussen de zorgcoördinator en de andere ketenpartners (leerplichtambtenaar, jeugdarts) er minder leerlingen in het ZAT besproken zullen worden.

IN DE SCHOOL

Cruciaal daarvoor is dat de OKA in de school participeert aan het overleg met de deelnemers in de zorgadviesteam. De OKA's kunnen in de ZAT's optreden als centraal aanspreekpunt voor (basis- en specialistische) zorg.

BASISZORG

De taak van OKA mag niet beperkt blijven tot die van contactpersoon. De OKA zal bij voorkeur zelf al een belangrijk deel van basiszorg kunnen verlenen op de school.

DIRECT VERWIJZEN, SLAGVAARDIG WERKEN

Een OKA die binnen de school functioneert, kan snel en op maat toegang bieden tot diagnostiek, basiszorg en achterliggende specialistische zorg. De OKA heeft de bevoegdheid tot direct verwijzen. De OKA zal moeten beschikken over de benodigde expertise en bevoegdheden. De jeugdpsycholoog van het OKT kan zo nodig handelingsgerichte diagnostiek in de school verlenen en kortdurende behandeling bieden.

INTEGRAAL

Onderwijs en zorg dienen niet langer naast (of na elkaar) te werken, maar vanaf het begin samen op te werken. Centraal staat hierbij de gezamenlijke werkmethode van handelingsgericht werken, waarbij de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte leidend is. Daarnaast zal vanuit de jeugdhulp gewerkt moeten gaan worden volgens het principe 'één kind en één plan'.

Een gecombineerde (of integrale) aanpak wordt nagestreefd: doelen met een aanpak die zich richt op het kind en hun opvoeders in gezin, school en vrije tijd. De verlangde zorg zal inhoudelijk en budgettair zeer flexibel dienen te zijn. De indicatiestelling die daarbij nodig is, dient zich te richten op de behoefte en daarmee benodigde ondersteuning in plaats van op de handicaps en beperkingen.

HANDELINGS- EN OPLOSSINGSGERICHT

De indicatiestelling is dus integraal, maar ook handelingsgericht. Dat wil zeggen: niet alleen uitgaande van kindkenmerken, maar vooral vanuit hun behoeften en de behoeften van de opvoeders op school, gezin en vrije tijd. Vanuit het Eigen Kracht principe wordt steeds gezocht naar oplossingen waar zij zelf aan kunnen bijdragen.

OPBRENGST- EN KWALITEITSGERICHT

Opbrengstgericht werken betekent dat bij de uitvoering van het onderwijs- en of zorgarrangement de opvoeders en ondersteuners planmatig en resultaatgericht te werk gaan. Dit betekent het formuleren van heldere doelen, opstellen van een concreet plan van aanpak (wie doet wat wanneer hoe), wie het plan bewaakt (casuscoördinator) en een moment van evaluatie m.b.t. bereikte (tussen)resultaten afspreken.

Het is een manier van werken die van alle betrokkenen vraagt om zo objectief mogelijk naar de effectiviteit van de aanpak, doelen en daarmee ook naar het eigen professionele handelen te kijken.

Scholing

Het nieuwe stelsel voor de jeugdzorg zal consequenties hebben voor de medewerkers die binnen de scholen betrokken zijn bij ondersteuning en de zorg. Zorgcoördinatoren, mentoren en docenten zullen zich moeten voorbereiden op de nieuwe structuur, nieuwe basisprincipes en nieuwe werkprocessen. Het samenwerkingsverband wil investeren in de professionalisering binnen het onderwijs. In opdracht van het samenwerkingsverband wordt nu al, binnen de proeftuinen, gewerkt aan de ontwikkeling van een scholingsprogramma voor zorgcoördinatoren en Zorgadviesteams met het oog op een effectieve samenwerking in de nieuwe structuur. Het samenwerkingsverband zal, in overleg met de gemeente, voor de periode 2013/14 – 2014/15 een nadere professionaliseringsagenda uitwerken.

8. Toewijzing van middelen

Inleiding

In het ondersteuningsplan dient het samenwerkingsverband aan te geven op welke manier de middelen, voor lichte en zware ondersteuning, verdeeld gaan worden. Het Amsterdamse SWV kan een meerjarenbegroting voorleggen voor de periode augustus 2014 tot augustus 2020. In dat laatste jaar zal de verevening voltooid zijn.

In dit eerste ondersteuningsplan en – begroting wordt uitgegaan van een periode van vier schooljaren: 2014/15 – 2017/18. Voorgesteld wordt om die periode op te delen in twee perioden van twee jaar. In de eerste periode wordt gewerkt langs de lijnen die in dit ondersteuningsplan en deze meerjarenbegroting worden vastgesteld. Aan het eind van 2015/16 zal een nader ondersteuningsplan voor de periode 2016/17 – 2017/18 worden uitgewerkt. De vierjarenbegroting dient daarbij als basis, de ervaringen en resultaten van de eerste twee jaar worden daarin verwerkt. Dan zal blijken of de begroting voor die periode moet worden aangepast.

De meerjarenbegroting is de financiële vertaling van de visie en de plannen van het samenwerkingsverband. Voor de begroting zijn de volgende uitgangspunten van grote betekenis geweest.

Alle scholen bieden naast basisondersteuning ook in bepaalde mate extra ondersteuning. Voor de extra ondersteuning ontvangen de scholen van het SWV een budget. Die budgetten, die volgens een bepaalde verdeelsleutel worden vastgesteld, zullen beperkt zijn, maar voldoende groot voor de basisondersteuning en extra ondersteuning die nodig zijn voor de leerlingen van elke school.

Amsterdam beschikt over een dekkend netwerk van voorzieningen voor extra ondersteuning. Het SWV wenst deze voorzieningen te kunnen continueren en investeert daarin uit het budget voor zware ondersteuning.

- VO-scholen met Special Classes;
- **Tussenvoorzieningen** in het VO: De Apollo, Hogelant, Tobiaasschool en Iedersland College en de twee ROC op Maat locaties in Zuidoost en West;
- Bovenschoolse voorzieningen: Transferium en STOP's;
- De scholen voor VSO, waaronder ook School2Care.

Bij de begroting van de uitgaven voor de bovenschoolse voorzieningen en het VSO wordt uitgegaan van stabilisering van de omvang als in oktober 2012. Een eventuele overschrijding van de deelname aan deze voorzieningen zal worden bekostigd uit het budget dat voor extra ondersteuning op de VO-scholen beschikbaar is.

Onderdelen meerjarenbegroting

Baten

In het schooljaar 2014/15 ontvangt het SWV naast de gelden voor lichte ondersteuning ook het schoolgedeelte van de rugzakgeld en de overgangsmiddelen, een verzameling van subsidies die daarvoor o.a. naar het REC gingen. Vanaf schooljaar 2015/16 ontvangt het samenwerkingsverband het volledige budget voor de zware ondersteuning. De leerlingaantallen van oktober 2012 zijn als uitgangspunt genomen en constant gehouden.

In deze begroting zijn naast de OCW baten enkele geormerkte baten opgenomen. Tot die laatste behoren een subsidie uit de plusmiddelen voor het OnderwijsSchakelLoket 2014/15, evenals de bijdragen van de scholen voor plaatsing van leerlingen in bovenschoolse voorzieningen. Voor deze leerlingen dragen scholen de volledige basisbekostiging over. Wederom zijn de leerlingaantallen van oktober 2012 zijn als uitgangspunt genomen en constant gehouden.

Afdrachten

Het samenwerkingsverband heeft te maken met een aantal verplichte afdrachten en kortingen of toelagen:

- afdracht voor deelname aan het voortgezet speciaal onderwijs
- verplichte besteding ambulante begeleiding
- verevening, positief of negatief

DEELNAME VSO

De bedragen die zijn uitgetrokken voor de SWV-bijdrage aan het VSO zijn gebaseerd op de teldatum oktober 2012. Het SWV streeft naar stabilisering van het VSO-deelnamepercentage op het huidige, relatief lage niveau.

VERPLICHTE BESTEDING AMBULANTE BEGELEIDING

Binnen het SWV moeten afspraken worden gemaakt over de personele consequenties als gevolg van het wegvallen van deze inkomsten in 2016/17 voor de medewerkers van de AB-diensten (REC3 en -4) en van de regionale expertisecentra (REC's). Over de werkgelegenheid van deze medewerkers en de inzet van deze middelen is overleg met het VSO en de bonden noodzakelijk.

Overleg tussen het SWV en de VSO-besturen heeft inmiddels geleid tot de volgende afspraken:

- De medewerkers van de AB-diensten en de REC's blijven in de periode tot en met 2015/16 in dienst van de VSO-besturen.
- Het SWV verplicht zich tot aanbesteding van de middelen voor de inzet van die ambulante begeleiders. In 2014/15 gaat het om een bedrag van € 2,5 miljoen.
- Die middelen zullen voor een belangrijk deel worden ingezet voor het versterken van de extra ondersteuning in bovenschoolse voorzieningen, de **Tussenvoorzieningen** en de Special Classes. Ook de reguliere scholen zullen, op basis van een nog nader te bepalen trekkingsrecht, gebruik kunnen maken van de deskundigheid van de ambulante begeleiders.

VEREVENING

Het SWV heeft te maken met een positieve verevening. Het SWV zal dit bedrag (750.000 €) evenwel pas aan het eind van de vereveningsperiode in zijn geheel ontvangen. In 2015 wordt het nog in zijn geheel gekort. Die korting loopt daarna in 4 jaar geleidelijk af naar € 0.

Verplichte activiteiten

Vervolgens zijn er posten opgenomen voor een aantal wettelijk verplichte activiteiten zoals

- management en organisatie;

- procedure en organisatie voor de toewijzing en toelating tot bovenschoolse voorzieningen en VSO, inclusief een regeling voor terug- en overplaatsing van VSO-leerlingen voor wie de toelaatbaarheidsverklaring verstreken is;
- met ingang van 2016 neemt het samenwerkingsverband bovendien de taak van de RVC over die nu beslist over de indicatiestelling voor Lwoo en Pro.

Extra ondersteuning

Het resterende budget kan worden ingezet voor extra ondersteuning. Een belangrijk deel gaat naar de specifieke VO-voorzieningen voor extra ondersteuning. Dat zijn:

- bovenschoolse voorzieningen, zoals Transferium en STOP's.
- special Classes voor ASS-leerlingen in het reguliere onderwijs
- Tussenvoorzieningen

Het zijn allen vormen van extra ondersteuning, die in een aparte setting plaatsvindt. Het samenwerkingsverband is (mede) verantwoordelijk voor deze vorm van extra ondersteuning. Het SWV wenst deze voorzieningen te continueren en te ondersteunen met bijdragen uit het ondersteuningsbudget. Daarbij zal het SWV enkele uitgangspunten in acht nemen:

- Plaatsen in de bovenschoolse voorzieningen, Special Classes en Tussenvoorzieningen mogen niet meer kosten dan een reguliere VSO-plaats (ondersteuningsbekostiging + basisbekostiging).
- Geld volgt leerling. Bij (tussentijdse) plaatsing in deze voorzieningen draagt de school de (personele) basisbekostiging over, op basis van een bedrag per week en gedifferentieerd naar regulier VO en Lwoo/Pro.
- Inzet van jeugdzorg in de bovenschoolse voorzieningen is gewenst en noodzakelijk; deze inzet komt niet ten laste van onderwijsgelden, maar wordt gefinancierd uit jeugdzorgmiddelen.

Bovenschoolse voorzieningen

Voor de bovenschoolse voorzieningen (OPDC) Transferium en STOP zullen gelimiteerde budgetten worden vastgesteld. De kosten en uitvoering van de bovenschoolse voorzieningen worden opnieuw bekeken.

Tussentijdse groei VSO

Op dit moment kent het VSO een zogenaamde groeiregeling die betrekking heeft op leerlingen die na de jaarlijkse teldatum van 1 oktober instromen. In de begroting is een stelpost opgenomen, die uitgaat van alleen de overdracht van de ondersteuningsbekostiging.

Special Classes Metis Montessori Lyceum en De Wissel

Aan de Special Classes van het Metis Montessori Lyceum en De Wissel worden, als aanvulling op de basisbekostiging, budgetten voor extra ondersteuning toegekend. De kosten voor een VSO-leerlingen (exclusief AB) dienen daarbij als leidraad.

Tussenvoorzieningen

De Tussenvoorzieningen (Apollo, Iedersland College, Hogelant, Tobiasschool en ROC op Maat) maken onderdeel uit van het netwerk van voorzieningen voor extra ondersteuning.

Drie van de vier vestigingen hebben meer dan 80% Lwoo leerlingen. Diverse **Tussenvoorzieningen** vangen grote aantallen leerlingen met een cluster 4-indicatie op. Het voorstel is de **Tussenvoorzieningen** voor een nader te bepalen aantal leerlingen aanvullend te bekostigen en aanvullende ambulante begeleiding in te zetten. Er komt een overgangsregeling voor de **Tussenvoorzieningen** die relatief zwaar getroffen worden voor het wegvallen van de rugzakmiddelen.

Extra ondersteuning in regulier onderwijs

Alle scholen bieden basisondersteuning. Daarvoor is een Amsterdamse Standaard afgesproken. Alle scholen bieden bovendien een bepaalde mate van extra ondersteuning. Tot nu toe wordt dit gedaan op basis van individuele indicatie en een leerlinggebonden rugzakbudget. Het rugzakbudget komt te vervallen en is onderdeel geworden van het SWV-budget. Het samenwerkingsverband kan nu alle scholen een eigen budget voor extra ondersteuning toewijzen.

De hoogte van dat budget is afhankelijk van het totaal beschikbare budget en de hierboven genoemde posten, met name de kosten voor deelname aan VSO, bovenschoolse voorzieningen en **Tussenvoorzieningen**. Het gaat om communicerende vaten; als de deelname aan speciaal onderwijs of bovenschoolse voorzieningen toeneemt, neemt het budget voor extra ondersteuning voor de scholen af. Andersom geldt ook: indien scholen erin slagen om minder vaak een beroep te doen op VSO en bovenschoolse voorzieningen, zal het budget voor extra ondersteuning op de reguliere school kunnen toenemen.

Het budget voor extra ondersteuning in regulier onderwijs bedraagt 2.300.000 €. Voor de bepaling van de specifieke schoolbudgetten is een verdeelsleutel opgesteld.

Voorgesteld wordt om de middelen, op basis van gewogen leerlingenaantallen en in de verhouding 1 : 2 : 5, te verdelen over respectievelijk havo/vwo : vmbo : zorgscholen. De **Tussenvoorzieningen** behoren, net als de praktijkscholen, tot de laatste categorie.

Mocht die verdeelsleutel ertoe leiden dat de budgetten voor de **Tussenvoorzieningen** aanzienlijk lager zijn dan het huidige budget, dan kunnen die scholen worden gecompenseerd.

Tabel: meerjarenbegroting 2014/15 – 17/18

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Baten				
lichte ondersteuning	2.520.584	2.520.584	2.520.584	2.520.584
zware ondersteuning	2.963.940	19.100.280	19.100.280	19.100.280
overige baten	0	0	0	0
geormerkte baten	1.349.400	824.400	0	0
Totale baten	6.833.924	22.445.264	21.620.864	21.620.864
Lasten				
afdracht VSO (via DUO)		11.321.757	11.321.757	11.321.757
verplichte besteding AB bij VSO		2.488.639	0	0
Lasten activiteiten SWV				
Management & organisatie	490.000	490.000	0	0
Zorgtoewijzing, OSL, monitoring, RVC	635.000	635.000	0	0
Bovenschoolse voorzieningen	2.055.800	2.055.800	0	0

Tussentijdse groei VSO	270.165	315.000	0	0
Autigroepen Metis Montessori en Wissel	442.500	442.500	0	0
Tussenvoorzieningen	514.000	494.000	0	0
Extra zorg op het regulier onderwijs	2.300.000	2.300.000	0	0
Professionalisering en ondersteuning	70.000	70.000	0	0
Afdekken risico's	200.000	200.000	0	0
Schoolmaatschappelijk werk	550.000	0	0	0
Totale lasten	7.527.465	20.812.697	11.321.757	11.321.757
Vereveningstoeslag/(korting)		-749.308	-674.377	-561.981
Resultaat	€ -693.541	€ 883.259	€ 9.624.729	€ 9.737.126

Professionalisering

Op dit moment is nog niet volledig uitgekristalliseerd welke activiteiten het samenwerkingsverband gaat ondernemen ter ondersteuning van de scholen bij het bieden van extra ondersteuning op de scholen. De plannen op het gebied van professionalisering en andere vormen van ondersteuning worden nog uitgewerkt.

Onvoorzien

Daarom is een post onvoorzien opgenomen. Ook voor eventuele stijging van plaatsen in VSO en bovenschoolse voorzieningen zullen middelen beschikbaar moeten zijn.

Resultaat

In 2014/15 is een negatief resultaat begroot, dat evenwel bijna geheel gecompenseerd wordt in 2015/16. De vermogenspositie van het samenwerkingsverband maakt het mogelijk dit verschil voor te financieren.

Vanaf 2016 nemen de baten toe door het wegvallen van de verplichte besteding van de ambulante begeleiding en het geleidelijk vrijvallen van het vereveningsbedrag. Bij gelijkblijvende omstandigheden ontstaat er financiële ruimte om keuzes te heroverwegen.

Nog geen rekening is gehouden met eventuele personele verplichtingen voor het personeel van de VSO-scholen.

9. Nieuwe positie Lwoo en Pro

Van oudsher heeft het SWV een belangrijke verantwoordelijkheid voor het leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs in de regio.

De brief d.d. 5 april 2013 over de 'Hoofdpijnen voor Lwoo en Pro' in de toekomst geeft aan dat het budget Lwoo en Pro in 2015/16 geïntegreerd gaat worden in het samenwerkingsverband passend onderwijs. Het is de bedoeling dat vanaf het schooljaar 2015/16 de taakstelling van de RVC wordt overgenomen door de samenwerkingsverbanden. De budgetten Lwoo en Pro worden dan ondergebracht bij passend onderwijs. De samenwerkingsverbanden gaan zelf de indicatie voor Lwoo en Pro verzorgen en nemen de taken van de RVC's over.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen basisbekostiging en ondersteuningsbekostiging per leerling. Scholen die Lwoo en Pro aanbieden, krijgen de basisbekostiging na 2015/16 net zoals voor reguliere leerlingen rechtstreeks uitbetaald. Het aanvullend budget voor ondersteuning komt beschikbaar als het SWV de leerling voor Lwoo of Pro indiceert. Het totale bedrag dat een school ontvangt voor een geïndiceerde leerling blijft gelijk.

Het totale bedrag voor de leerlingen Lwoo en Pro wordt gemaximeerd met ingang van schooljaar 2015/16. Het maximale bedrag voor Lwoo en Pro wordt per samenwerkingsverband gebaseerd op de leerlingtelling van 1 oktober 2012.

Omdat de verwijzingspercentages Lwoo en Pro per samenwerkingsverband uiteenlopen, krijgen de samenwerkingsverbanden op dit moment verschillende budgetten. Die verschillen zullen ook na 2015/16 voorlopig blijven bestaan. Er zal (voorlopig) geen landelijke verevening worden toegepast op de budgetten voor Lwoo- en Pro.

In de voorbereiding op bovenstaande maatregelen worden in opdracht van het ministerie nog diverse onderzoeken uitgevoerd.

Het zal nog twee jaar duren voordat Lwoo en Pro geïntegreerd gaan worden in het SWV Passend Onderwijs. Toch is het verstandig om reeds op korte termijn te starten met een oriëntatie op de consequenties voor het Amsterdams VO en het ontwerp van een planningsproces voor deze 'overheveling' van Lwoo en Pro naar het SWV Passend Onderwijs.

Het bestuur vraagt de algemene ledenvergadering in te stemmen met de procedure voor het beoordelen of een leerling is aangewezen op Lwoo en het toelaatbaar verklaren van leerlingen tot Pro zoals beschreven voor de regionale verwijzingscommissie 's (RVC) VO in het kader van de algemene wet bestuursrecht voor de schooljaren 2016-2017 en 2017-2018.

10. Kwaliteitszorg in het samenwerkingsverband

Inspectie

De inspectie zal met betrekking tot de samenwerkingsverbanden toezicht houden op de uitvoering van de taken van het samenwerkingsverband en op de rechtmatige besteding van de middelen. Toezicht op de verantwoording via jaarverslaggeving.

Het toezicht op het samenwerkingsverband richt zich op de invulling en uitvoering van het ondersteuningsplan. Het toezicht is, net zoals het toezicht op de scholen, risico gestuurd. Onderzoek vindt alleen plaats indien een samenwerkingsverband in negatieve zin opvalt. In die gevallen doet de inspectie onderzoek en beoordeelt met behulp van een toezichtkader het samenwerkingsverband op zijn handelen. Indien nodig start een interventietraject uiteenlopend van intensivering van het toezicht tot sanctionering door opschorten of inhouden van de bekostiging.

Monitoring

Op basis van het toezichtkader vragen de volgende punten de aandacht voor het ondersteuningsplan:

- Op basis van de in dit ondersteuningsplan aangegeven principes en verdeelsleutels verstrekt het samenwerkingsverband aan de scholen financiële middelen. Over de inzet en de verwachte opbrengsten zal het samenwerkingsverband afspraken maken met de betrokken besturen. Die afspraken zullen periodiek worden geëvalueerd.
- Daarom zal het samenwerkingsverband met scholen en besturen afspraken moeten maken over het systematisch verzamelen van data over toelating, door- en uitstroom, beoogde kwalificaties (ontwikkelingsperspectieven) en realisatie van doelstellingen.
- Samenstellen van financiële verantwoording en rapportages.
- Afspraken met de gemeente (Leerplicht) over verzamelen en analyseren van data over deelname aan onderwijs, voortijdig schoolverlaters en thuiszitters.

Kwaliteit van de ondersteuning op school

Het samenwerkingsverband maakt gebruik van uiteenlopende instrumenten en maatregelen om scholen te stimuleren en te ondersteunen bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van de ondersteuning:

1. Scholen werken aan ondersteuningsplan en verbeterplan
2. Schoolondersteuningsprofiel en Scholingsplan
3. Advies en consult
4. **Bascule** VO-team
5. Professionalisering zorgcoördinatoren, ZAT's en mentoren

Ondersteuningsplan

Volgens afspraak stellen de scholen eens in de drie jaar een ondersteuningsplan op en jaarlijks een verbeterplan volgens een door het samenwerkingsverband aangereikt format.

Ondersteuningsprofiel en scholingsplan

In het kader van passend onderwijs wordt van elke school verwacht dat zij een schoolondersteuningsprofiel zal opstellen: een beschrijving van de ondersteuning die de school kan bieden.

De Amsterdamse VO- en VSO-scholen hebben in december 2012 een ondersteuningsplan ingediend en bovendien een door het SWV aangereikt checklist ingevuld over hun ondersteuningsprofiel. Elke school heeft vragen beantwoord over:

- Welke leerlingen met ondersteuningsbehoefte toegelaten?

- Welke ondersteuning wordt nu geboden (in 1ste, 2de en 3de lijn)?
- Hoe wordt gewerkt?
 - Structuur, organisatie
 - Planmatig werken
 - Samenwerking partners
 - Competenties docenten

Het merendeel van de vragen is ontleend aan wet- en regelgeving, en aan inspectiekader en referentiekader passend onderwijs. De antwoorden van de scholen hebben aan de basis gelegen van de Amsterdamse Standaard voor de basisondersteuning die elke school zal bieden. Elke school heeft een rapport ontvangen waarin de scores van de eigen school vergeleken worden die van de andere scholen die dezelfde onderwijssoort aanbieden. Scholen kunnen daarvan gebruik maken bij het uitwerken van het schoolondersteuningsprofiel en scholingsplan.

Het samenwerkingsverband zal ook in de komende jaren blijven zoeken naar geschikte evaluatie instrumenten voor zowel de scholen als het samenwerkingsverband bij de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs en de ondersteuning. Het is de bedoeling om elke twee jaar, op basis van de Amsterdamse Standaard voor de Basisondersteuning, een kwaliteitsonderzoek te houden.

Advies en consult

Sinds 2010/11 faciliteert het samenwerkingsverband de inzet van SWV-onderwijsconsultants (orthopedagoog/ psycholoog), die op verzoek van de scholen kijken naar de interne ondersteuningsstructuur, adviseren over verbeterpunten en ondersteuning verlenen bij het uitvoeren van verbeterplannen.

Bascule VO-team

Het **Bascule VO-team**, gestart in 2009, ondersteunt de Amsterdamse VO-scholen bij het tijdig signaleren van gedrags-, sociaal-emotionele en psychiatrische problemen van leerlingen in de context van de school- en thuissituatie, o.a. door het verzorgen van aanvullend (2^e/3^e lijns) onderzoek, handelingsadviezen **aan docenten en zorgcoördinatoren**, adviezen over handelingsplanning, advies over verwijzing naar speciaal onderwijs of hulpverlening en advies over de vormgeving van een adequaat pedagogisch en didactisch aanbod.

Het **Bascule VO-team** wordt mede gefinancierd vanuit het OSO-budget.

11. Samenwerken met ouders

Inleiding

Een van de belangrijkste elementen van passend onderwijs is de versterking van de samenwerking tussen school en ouders. In het bijzonder gaat het dan om ouders van leerlingen met ondersteuningsvragen. Verwacht wordt dat dankzij passend onderwijs, en dan in het bijzonder de zorgplicht, scholen ouders veel directer betrekken bij ondersteuningsvragen en ouders veel gerichter geadviseerd kunnen worden.

Het is de taak van alle scholen om ouders zo volledig mogelijk te informeren over de voortgang van de vorderingen van de leerlingen en niet wanneer er pas problemen zijn. Bovendien zijn scholen verplicht de ouders te betrekken bij de opstelling en de uitvoering van het ontwikkelingsperspectiefplan.

Uitwerking

In het voorliggende ondersteuningsplan is op menige plaats de samenwerking tussen school en ouders aan de orde gekomen (toewijzing en toelating, ontwikkelingsperspectief, basisondersteuning).

De verwachting dat scholen ouders actiever zullen betrekken bij het proces van toewijzing van extra ondersteuning is o.a. verwerkt in de Amsterdamse Standaard voor de basisondersteuning. Een van de 11 referenties luidt: 'De school betreft ouders in beslissingen die hun kind betreffen en biedt hen toegang tot informatie en begeleiding bij de toewijzing van extra ondersteuning'.

Dan wordt geëxpliciteerd wat concreet van de scholen wordt verwacht:

- Scholen zullen de criteria (+ procedures) voor toelating van leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte voor ouders en verwijzers omschrijven in de schoolgids en ondersteuningsplan.
- Scholen zullen bij afwijzing leerling en ouders een schriftelijke terugkoppeling bieden met reden voor afwijzing en een schriftelijk advies over een passende school
- Scholen zullen bij afwijzing ouders ook ondersteuning bieden bij de aanmelding op de geadviseerde school.
- De school heeft een klachtenregeling en is aangesloten bij een geschillencommissie.
- De school informeert ouders regelmatig over prestaties en het sociaal emotioneel functioneren van hun kind.
- De school betreft ouders bij het opstellen en evalueren van het handelingsplan / ontwikkelingsperspectief.
- Ook de ondersteuningsbehoefte van ouders wordt vastgesteld.
- Er is een goede terugkoppeling van 3e naar 2e naar 1e lijn met gerichte handelingsadviezen voor het docententeam, leerling en ouders.
- De school laat ouders actief bijdragen aan de ontwikkeling en evaluatie van het ondersteuningsplan van de school.
- De punten uit tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen, ouders en medewerkers komen zichtbaar terug in het beleid.

12. Communicatie

Het samenwerkingsverband zal in de komende jaren samenwerken met scholen, instellingen, overheden, andere samenwerkingsverbanden en belangenorganisaties. Het samenwerkingsverband zal vele taken op meerdere terreinen moeten uitvoeren en zal met veel verschillende doelgroepen moeten communiceren.

Onderhouden van een website

Daartoe onderhoudt het samenwerkingsverband onder andere een website. De belangrijkste functie van de bestaande site is informeren: het aanreiken van informatie over alle relevante ontwikkelingen inzake het samenwerkingsverband. Daarbij zijn vooral de ouders van groot belang. Dat is in de komende jaren ook zo. Ouders moeten worden geïnformeerd over de algemene doelstellingen van passend onderwijs, de schoolondersteuningsprofielen, de systematiek bij de toewijzing van extra ondersteuning, de mogelijkheden voor het indienen van klachten en bezwaren, etc. De site biedt professionals in en rond het onderwijs ook een enige ondersteuning bij de aanmeldingen bij het OSL.

In de komende jaren zal worden onderzocht of die functie kan worden uitgebreid naar:

- berichten en mededelingen over landelijke en regionale ontwikkelingen die betrekking hebben op onderwijs, onderwijsondersteuning en zorg;
- meer ondersteuning bij administratieve processen: aanmeldingen, verzoeken, e.d.;
- uitwisselen van informatie met derden (verslagen, meningen en ervaringen);
- opiniëren: het bieden van een platform voor het delen van meningen.

Nieuwsbrief

Het samenwerkingsverband is in februari 2015 gestart met de publicatie van een digitale nieuwsbrief. Het is de bedoeling om een externe nieuwsbrief uit te brengen over de ontwikkelingen in het passend onderwijs in het Amsterdams VO en VSO. Belangstellenden kunnen zich via de website van het samenwerkingsverband abonneren op de nieuwsbrief. Daarnaast zal het samenwerkingsverband ook een interne nieuwsbrief uitbrengen voor de directies en besturen van het V(S)O.

Beleidsdocumenten, rapportages e.d.

Regelmatig draagt het samenwerkingsverband zorg voor de ontwikkeling en verspreiding van beleidsdocumenten, plannen, jaarverslagen, rapportages e.d.

Verslaglegging, jaarverslag

Het samenwerkingsverband verzorgt jaarlijks een jaarverslag. Daarin wordt teruggeblikt op de belangrijkste resultaten van dat jaar en wordt vanuit zowel een kwalitatieve als een kwantitatieve blik gekeken naar alle activiteiten. Denk daarbij aan gegevens als: in-, door- en uitstroom, registratie van thuiszitters, deelname aan voorzieningen als OPDC nieuwe stijl, aantal leerlingen dat gebruik maakt van extra ondersteuning, aantal leerlingen besproken in zorg- en adviesteam e.d.

Gebruikte afkortingen

AB	Ambulante Begeleiding
ASS-leerling	Leerling met Autistiforme problematiek
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
GJI	Gesloten Jeugdinrichting
JJI	Justitiële Jeugdinrichting
LBT	Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring
LG	Lichamelijk gehandicapt
LWOO	LeerWeg Ondersteunend Onderwijs
LZ	Langdurig Ziek
OCW	(ministerie van) Onderwijs Cultuur en Wetenschappen
OKA	Ouder- en kind adviseur
OOGO	op overeenstemming gericht overleg
OPP	Ontwikkelingsperspectiefplan
OPR	Ondersteuningsplanraad
OSL	Onderwijs Schakel Loket
PRO	Praktijkonderwijs
REC	Regionaal Expertise Centrum
RVC	Regionale verwijzingscommissie
SE-ontwikkeling	sociaal-emotionele Ontwikkeling
STOP	School Time Out Project
SWV	Samenwerkingsverband
TAC	ToelatingsAdviesCommissie
TLV	Toelaatbaarheidsverklaring
vmbo	Vorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs
VO	Voortgezet Onderwijs
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
ZAT	Zorgadviesteam
Zml	Zeer moeilijk Lerend
Zmo	Zeer moeilijk opvoedbaar